

Veilig opgroeien in Kollumerland c.a.

Wilma de Vries
George van Diepen

Partoer
CMO Fryslân

Colofon

Veilig opgroeien in Kollumerland c.a.

Auteurs:

Drs. Wilma de Vries

Drs. George van Diepen

Leeuwarden, maart 2008

Partoer CMO Fryslân

Postbus 298

8901 BB Leeuwarden

T: (058) 234 85 00

F: (058) 234 85 01

E: info@partoer.nl

I: www.partoer.nl

Inhoudsopgave

Voorwoord	4
1 Inleiding	5
1.1 Risico- en beschermende factorenmodel	6
1.2 Leeswijzer	8
2 Onderzoeksverantwoording	9
2.1 Onderzoeksopzet	9
2.2 Respons	9
2.3 Methode	10
3 Achtergrondkenmerken	12
4 Probleemgedrag	21
4.1 Geweld en jeugddelinquentie	21
4.2 Roken, alcohol- en drugsgebruik	24
4.3 Veelvuldig roken, alcohol- en drugsgebruik	22
4.4 Schoolverzuim	30
4.5 Seksueel gedrag	25
4.6 Depressieve gevoelens	26
4.7 Samenvatting	27
5 Risico- en beschermende factoren: gemeente gemiddelde en z-scores	35
5.1 Inleiding	35
5.2 Risicofactoren	36
5.3 Beschermende factoren	41
5.4 Samenvatting	45
6 Conclusies	47
6.1 Gemeente Kollumerland c.a.	47
6.2 Kollum/Augsbuurt	39
6.3 Burum/Kollumerpomp/Munnekezijl/Warfstermolen	50
6.4 De Triemen/Westergeest	50
6.5 Kollumerzwaag/Veenklooster/Zwagerbosch	52
6.6 Oudwoude	42
6.7 Samenvatting	43
Literatuur	56
Bijlagen	
Bijlage 1 Toelichting risico- en beschermende factoren	58
Bijlage 2 Tabellen ruwe scores Kollumerland c.a.	53
Bijlage 3 Plattegrond Kollumerland c.a.	57

Voorwoord

In september 2007 is een jongerenonderzoek uitgevoerd in Achtkarspelen, Dantumadeel, Dongeradeel en Kollumerland c.a. vier gemeenten in Noordoost Fryslân. Het jongerenonderzoek maakt deel uit van de preventiestrategie Communities That Care® (CtC)¹. De licentie voor CtC in Nederland ligt bij het NJI.

Het jongerenonderzoek biedt een sociale diagnose van de regio. Op basis van het jongerenonderzoek worden risico- en beschermende factoren geïdentificeerd en kunnen prioriteiten vast gesteld worden.

Dit rapport omvat de analyse van de gemeente Kollumerland c.a. Naast deze rapportage verschijnen rapportages van de overige drie gemeenten en van de regio Noordoost Fryslân als geheel.

In Noordoost Fryslân is als alternatief voor de afkorting CtC gekozen voor de benaming “Veilig opgroeien in Noordoost Fryslân”, respectievelijk “Veilig opgroeien in Achtkarspelen, Dantumadeel, Dongeradeel en Kollumerland c.a.”.

We bedanken de jongeren in Kollumerland c.a. die in grote getale hebben meegewerkt aan dit onderzoek. Zonder hun bereidwilligheid was dit onderzoek niet mogelijk geweest.

Verder bedanken we de DSP-groep te Amsterdam, in het bijzonder Willemijn Roorda, voor de ondersteuning bij het analyseren van de gegevens.

De auteurs

Noot ¹ Channing Bete Company, Inc., South Deerfield, Massachusetts, USA, is eigenaar van de naam Communities That Care®, die door het NJI onder licentie wordt gebruikt.

1 Inleiding

In de Verenigde Staten is in antwoord op toenemend probleemgedrag en maatschappelijke uitval onder jongeren de methode Communities that Care (CtC) ontwikkeld (Hawkins, Catalano & Miller, 1992; Hawkins, Arthur & Catalano, 1995; Hawkins, 1999). CtC is een wijkgerichte aanpak die probleemgedrag onder jongeren in een vroeg stadium signaleert en aanpakt, met als uiteindelijk doel een veilige, constructieve leefomgeving te scheppen.

CtC is gebaseerd op een theoretisch en empirisch onderbouwd model waarin risico- en beschermende factoren in verband gebracht worden met probleemgedrag en maatschappelijke uitval onder jongeren. CtC richt zich niet alleen op de jongeren zelf, maar ook op personen/instellingen die direct betrokken zijn bij de opvoeding, het onderwijs en het welzijn van jongeren.

CtC werkt als volgt: Allereerst wordt per wijk of dorp een inventarisatie gemaakt van de problematiek. Dit gebeurt aan de hand van de resultaten van een enquête die onder een groot aantal jongeren binnen een gemeente wordt afgenomen. De enquête bevat vragen over achtergrondvariabelen (zoals schooltype, gezinssituatie, opleidingsniveau van de ouders en taalachterstand), probleemgedragingen (o.a. jeugdcriminaliteit, geweld, problematisch alcohol- en drugsgebruik, schooluitval, aan seksualiteit gerelateerd probleemgedrag en depressie) en risico- en beschermende factoren die dit probleemgedrag in de hand kunnen werken of juist kunnen verminderen.

Door de resultaten van de wijken of dorpen af te zetten tegen het gemeentelijk gemiddelde, wordt duidelijk welke problemen er in welke wijk(en) of dorpen spelen en kan worden overgegaan tot een gerichte oplossing.

Tot het instrumentarium van CtC behoort een breed scala aan interventieprogramma's die maatschappelijk ongewenst gedrag tegen gaan door het reduceren van risicofactoren en het stimuleren van beschermende factoren (Ince, Beumer, Jonkman en Vergeer, 2004). Periodiek (eens in de 3 à 4 jaar) wordt de enquête herhaald om het effect van de interventieprogramma's te beoordelen.

In 1999 is door DSP-groep nagegaan of het Amerikaanse model met de risico- en beschermende factoren van toepassing is op de Nederlandse situatie (DSP-Groep, 2000). Op grond van literatuurstudie en overleg met deskundigen bleek dit het geval te zijn.

In 2000 werd in Nederland met proefonderzoeken gestart in Amsterdam, Arnhem, Rotterdam en Zwolle. In deze fase werd de strategie naar de Nederlandse situatie vertaald en werden de Nederlandse instrumenten ontwikkeld. Mede op basis van de positieve resultaten van het evaluatieonderzoek (Van Dijk, Geldorp en Tulner, 2002; Van Dijk, Flight, Geldorp en Tulner, 2004) is CtC in 2003 in Almere en Leeuwarden gestart. Sinds 2004 wordt de methode in diverse gemeenten toegepast (waaronder Alphen aan de Rijn, Dordrecht, Leiden, Maassluis, Leeuwarden, Zoetermeer

en Capelle a/d IJssel). Bovendien is CtC onlangs op de Nederlandse Antillen geïntroduceerd.

De betrouwbaarheid en de validiteit van de methode zijn in 2006 opnieuw geëvalueerd. Uit deze evaluatie bleek dat de vragenlijst op een aantal punten verouderd was. Om deze reden is besloten om een nieuwe versie van de vragenlijst op te stellen. De resultaten die in dit rapport worden beschreven zijn met de nieuwe versie van de vragenlijst behaald.

1.1 Risico- en beschermende factorenmodel

Het CtC-model bevatte oorspronkelijk negentien risicofactoren en tien beschermende factoren die in verband konden worden gebracht met verschillende maatschappelijk ongewenste gedragingen. Voor een uitgebreide beschrijving van het oorspronkelijke model wordt verwezen naar 'Wijken gewogen' (Jonkman, Boers, Van Dijk en Rietveld, 2006).

Zoals gezegd is zijn de schalen en de items van de vragenlijst in 2006 aangepast. In de nieuwe versie van de vragenlijst worden de volgende achtergrondvariabelen, probleemgedragingen en risico- en beschermende factoren gemeten:

Gemeten achtergrondvariabelen

- geslacht
- schooltype
- gezinssituatie
- taalachtergrond
- opleidingsniveau ouders
- arbeidssituatie ouders
- leeftijd
- etniciteit

Gemeten probleemgedragingen

- geweld
- jeugddelinquentie
- alcohol- en drugsgebruik de afgelopen maand
- veelvuldig alcohol- en drugsgebruik
- schoolverzuim
- aan seksualiteit gerelateerd probleemgedrag
- depressieve gevoelens

Gemeten risicofactoren

Domein gezin:

- geschiedenis van probleemgedrag in het gezin
- problemen met gezinsmanagement
- conflicten in het gezin
- positieve houding van ouders ten aanzien van alcohol- en drugsgebruik
- positieve houding van ouders ten aanzien van asociaal gedrag

Domein school:

- leerachterstanden
- gebrek aan binding

Domein kinderen en jongeren:

- vervreemding en opstandigheid
- betrokkenheid bij jeugdbende
- vroeg begin van asociaal gedrag
- vroeg begin van alcohol- drugsgebruik
- positieve houding ten aanzien van alcohol- drugsgebruik
- positieve houding ten aanzien van asociaal gedrag
- omgang met vrienden die drugs gebruiken
- omgang met vrienden die asociaal gedrag vertonen

Domein dorp/buurt/wijk:

- gebrek aan binding in de wijk
- gebrek aan organisatie in de wijk
- hoge mate van doorstroming in de wijk
- verkrijgbaarheid van drugs en wapens
- normen die asociaal gedrag bevorderen

Gemeten beschermende factoren

Domein gezin:

- hechtingssterkte gezin
- mogelijkheden voor positieve betrokkenheid
- beloningen voor positieve betrokkenheid

Domein school:

- mogelijkheden voor positieve betrokkenheid
- beloningen voor positieve betrokkenheid

Domein kinderen en jongeren:

- gezonde opvattingen en duidelijke normen
- sociale vaardigheden
- religie

Domein dorp/buurt/wijk:

- mogelijkheden voor positieve betrokkenheid
- beloningen voor positieve betrokkenheid

In Bijlage 1 is een uitgebreide omschrijving van de risico- en beschermende factoren opgenomen.

1.2 Leeswijzer

In dit rapport worden de resultaten van de nulmeting van het jongerenonderzoek in de gemeente Kollumerland c.a. gepresenteerd.

In het rapport wordt de volgende indeling gehanteerd. In hoofdstuk 2 wordt ingegaan op de onderzoeksverantwoording. Hoofdstuk 3, 4 en 5 bevatten de resultaten van het onderzoek. In hoofdstuk 3 gaat het om de achtergrondvariabelen en in hoofdstuk 4 komen de probleemgedragingen aan bod. Per dorpencluster zullen zij worden afgezet tegen het gemeentelijk gemiddelde, eventueel het gemiddelde in Noordoost Fryslân en, indien mogelijk, met

landelijke gemiddelden.

In hoofdstuk 5 komen de resultaten van de risico- en beschermende factoren aan bod. Wederom zal per dorpencluster een vergelijking plaatsvinden met het gemeente gemiddelde, het gemiddelde in Noordoost Fryslân en indien mogelijk, met landelijke gemiddelden. Tot slot worden in hoofdstuk 6 conclusies getrokken.

2 Onderzoeksverantwoording

2.1 Onderzoeksopzet

De enquête is in september en oktober 2007 via internet afgenomen. Besloten is om alle jongeren in Kollumerland c.a. van 12 tot en met 17 jaar per brief te benaderen. In deze brief werd informatie gegeven over het doel van het onderzoek en werd uitgelegd hoe de jongeren konden deelnemen. Om de respons te verhogen maakten de jongeren –wanneer zij de vragenlijst compleet invulden- kans op verschillende prijzen. De enquête heeft vier weken online gestaan. Om in te loggen moesten de jongeren gebruik maken van een persoonlijke inlogcode die vermeld stond in de brief. Ter verhoging van de respons is na twee weken een rappelbrief verstuurd. De organisatie van het veldwerk was in handen van de gemeente Kollumerland c.a.

2.2 Respons

In de gemeente Kollumerland c.a. wonen in totaal 1.084 jongeren van 12 tot en met 17 jaar. Van deze jongeren hebben er 559 deelgenomen aan het onderzoek, wat neerkomt op een percentuele respons van 52%. De verdeling van de populatie en de respons over de dorpen is te vinden in onderstaande tabel 2.1. De hoogste respons komt voor in Kollumerpomp en De Triemen (beide 67%) en Oudwoude (61%), de laagste in Augsbuurt (27%) en Veenklooster (35%).

Tabel 2.1 Verdeling van de populatie en respons over de dorpen in Kollumerland c.a.

dorp	populatie	respons	responspercentage
Kollum	435	227	52%
Augsbuurt (Lutjewoude)	11	3	27%
Burum	40	19	48%
Kollumerpomp	30	20	67%
Munnekezijl	27	14	52%
Warfstermolen	7	3	43%
De Triemen	30	20	67%
Westergeest	63	35	56%
Kollumerzwaag	286	132	46%
Veenklooster	17	6	35%
Zwagerbosch	57	31	54%
Oudwoude	81	49	61%
totaal	1.084	559	52%

De bereikte aantallen respondenten zijn vergeleken met de aantallen op populatieniveau. Om wetenschappelijk betrouwbare resultaten te kunnen presenteren was het voor de analyse nodig een aantal dorpen te clusteren, omdat het aantal jongeren in de afzonderlijke dorpen te gering was om er

betrouwbare uitspraken over te kunnen doen. Uitgangspunten voor clustering zijn dat dorpen aan elkaar dienen te grenzen en er sprake is van enige sociale binding. Na de clustering (zie tabel 2.2) bleek dat in alle dorpenclusters de respons voldoende is om betrouwbare uitspraken te kunnen doen.

Tabel 2.2 Verdeling van de respondenten over de dorpen na clustering

dorp	aantal	percentage
Kollum/Augsbuurt	230	41
Burum/Kollump/Munnekezijl/Warfstermolen	56	10
De Triemen/Westergeest	55	10
Kollumerzwaag/Veenkl/Zwagerbosch	169	30
Oudwoude	49	9
totaal	559	100

Ook bleken de variabelen leeftijd en sekse representatief voor de dorpen. Een weging van de steekproef is daarom niet nodig. De steekproef is representatief voor de in Kollumerland c.a. woonachtige jongeren van 12 tot en met 17 jaar. Wel wordt opgemerkt dat de representativiteit enigszins kan zijn vertekend doordat de jongeren op vrijwillige basis meededen aan het onderzoek en dat hierdoor sprake kan zijn van een selectie-effect.

2.3 Methode

Zoals eerder is vermeld, zullen de resultaten in de hoofdstukken 3, 4 en 5 zoveel mogelijk worden vergeleken met resultaten uit eerdere CtC-onderzoeken, de zogenaamde CtC landelijke-baseline². De landelijke CtC-baseline bevat voornamelijk gemeenten/steden in West Nederland. Het onderzoek in Noordoost Fryslân is het eerste CtC-onderzoek in Nederland dat in een plattelandsregio is gehouden.

Omdat Kollumerland c.a. één van de eerste gemeenten is waar de nieuwe versie van de vragenlijst wordt gebruikt, is helaas nog geen geschikte landelijke baseline voor handen om deze vergelijking op alle onderwerpen te maken. Om deze reden is besloten om de resultaten van de gemeente Kollumerland c.a. - onder voorbehoud - te vergelijken met resultaten die met de eerdere versie van de vragenlijst zijn behaald.

Van te voren wordt opgemerkt dat deze vergelijking niet altijd mogelijk is in verband met vervallen van enkele schalen en items. Ook moet in het achterhoofd gehouden worden dat een groot deel van de dataset op een andere manier is afgenomen. Zo werd vroeger uitsluitend gebruik gemaakt van papieren vragenlijsten die onder het toezicht van een docent op scholen werd afgenomen.

In de gemeente Kollumerland c.a. zijn ter bevordering van de respons een aantal prijzen beschikbaar gesteld. De prijzen (Ipods, Play Station Portable (PSP) en cadeaubonnen) zijn een maand na afname van de enquête tijdens een bijeenkomst op het gemeentehuis uitgereikt.

Noot 2 Het betreft de samengevoegde data van de eerste meting in de steden Leeuwarden, Almere, Amsterdam, Maassluis, Dordrecht, Hoogvliet, Leiden, Alphen en Zoetermeer. Net als de data van Kollumerland c.a. beperkt deze data zich tot de 12 t/m 17-jarigen. In totaal gaat het om 20.736 respondenten.

3 Achtergrondkenmerken

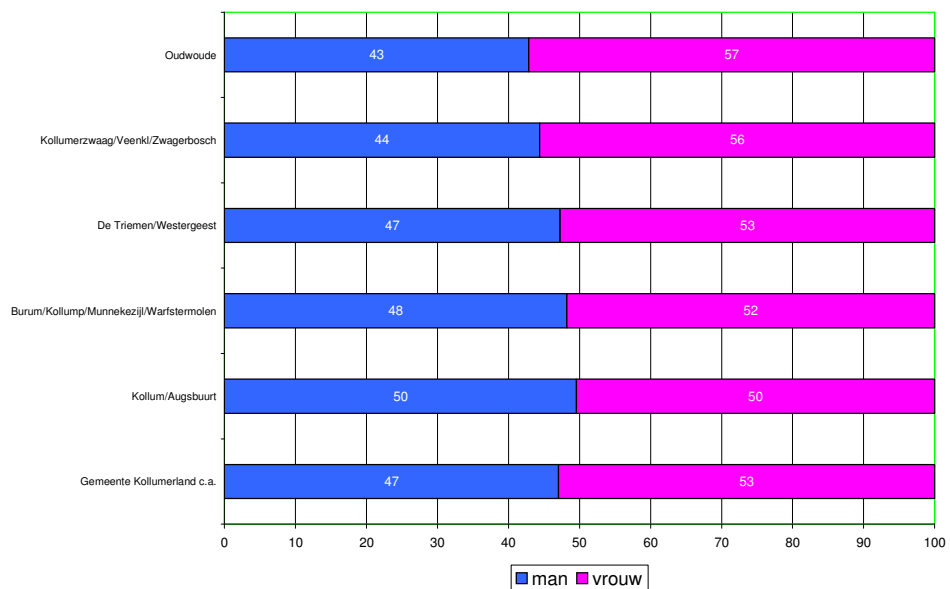
In dit hoofdstuk worden de scores op de achtergrondkenmerken weergegeven. Voor interpretatie van de resultaten binnen een bepaalde dorp(encluster) kan elk van de gepresenteerde percentages in de grafiek direct worden vergeleken met het gemiddelde van de gemeente Kollumerland c.a. Indien mogelijk worden de resultaten vergeleken met het gemiddelde van de andere gemeenten in Noordoost Fryslân³.

In onderstaande tabellen en grafieken worden respectievelijk de resultaten voor leeftijd, geslacht, schooltype, etniciteit, gezinssituatie taalachtergrond, opleidingsniveau en werksituatie ouders gepresenteerd.

Tabel 3.1 Leeftijd (percentages)

dorp	leeftijd						totaal
	12	13	14	15	16	17	
Gemeente Kollumerland c.a.	17	17	19	17	14	15	100
Kollum/Augsbuurt	16	17	18	19	16	15	100
Burum/Kollump/Munnekezijl/Warfstermolen	18	13	27	18	11	14	100
De Triemen/Westergeest	16	16	15	25	15	13	100
Kollumerzwaag/Veenkl/Zwagerbosch	18	18	21	12	14	17	100
Oudwoude	18	18	16	18	12	16	100

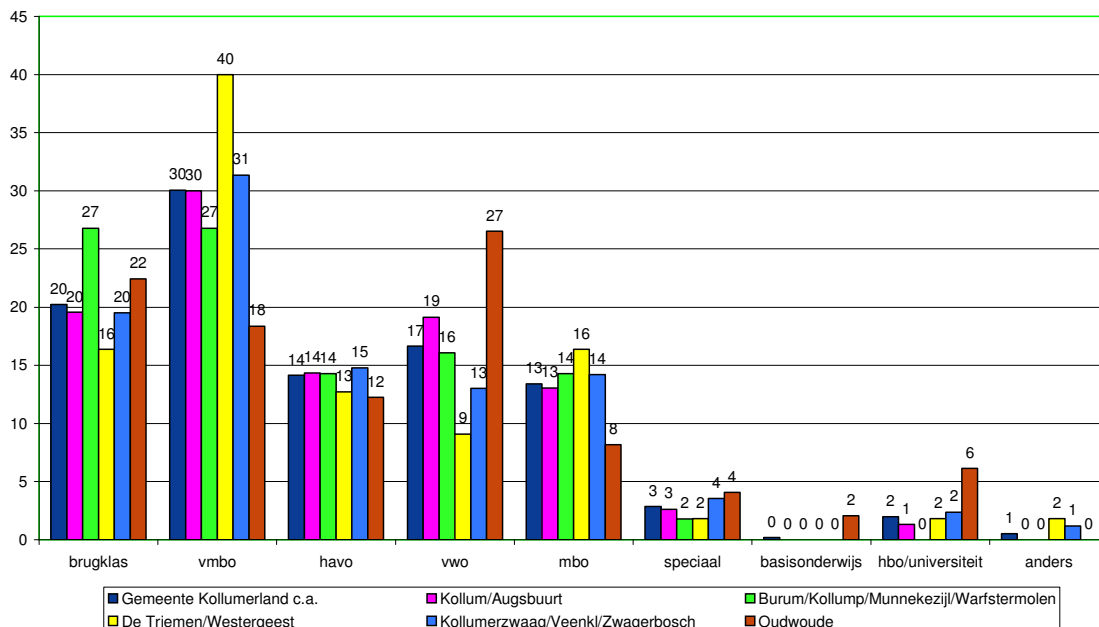
Grafiek 3.1 Geslacht (percentages)

Noot³ Voor een vergelijking van de resultaten tussen de gemeenten in Noordoost Fryslân is een aparte rapportage beschikbaar 'Veilig opgroeien in Noordoost Fryslân', De Vries en Van Diepen (2008).

Grafiek 3.2 geeft de frequentieverdelingen van schooltype. Voor de overzichtelijkheid zijn de verschillende soorten brugklassen samengevoegd tot één categorie.

Grafiek 3.2 Schooltype (percentages)⁴

Uit grafiek 3.2 blijkt dat de meeste jongeren in de gemeente Kollumerland c.a. die hebben meegedaan aan het onderzoek VMBO-onderwijs volgen (30%). Dit is vooral het geval in De Triemen/Westergeest (40%) en in iets mindere mate ook in Kollumerzwaag/Veenklooster/Zwagerbosch (31%). In Oudwoude wonen relatief veel jongeren die op het VWO zitten (27%) tegen 17% in de gehele gemeente Kollumerland c.a. Ook volgt 6% van de jongeren in Oudwoude HBO/Universitair onderwijs, terwijl dit in de gemeente 2% van de jongeren is.

Vergelijkingen met de landelijke baseline zijn niet goed mogelijk omdat de vragen niet op dezelfde manier zijn gesteld. Er is daarom naar andere vergelijkingsmogelijkheden gezocht. Gegevens van het Centraal Financierings Instelling (CFI) over Noord Fryslân geven vergelijkbare uitkomsten als gepresenteerd in grafiek 3.2. Als deze met landelijke gegevens van het CFI worden vergeleken dan valt op dat er in Kollumerland c.a. meer VMBO-leerlingen zijn, namelijk 30% (landelijk: 25%) en minder VWO leerlingen (Kollumerland c.a 17%, landelijk 21%) en HAVO-leerlingen (Kollumerland c.a. 14%, landelijk 18%).

In de volgende tabel komt de etniciteit van de jongeren aan bod. Deze variabele wordt volgens de methode die het CBS hanteert bepaald. Dit betekent dat zowel naar het geboorteland van de jongere zelf, als de geboortelanden

Noot 4 Omdat de variabele 'schooltype' in iedere gemeente verschillend wordt gemeten, kan geen vergelijking met eerdere onderzoeken worden gedaan.

van de ouders gekeken wordt.

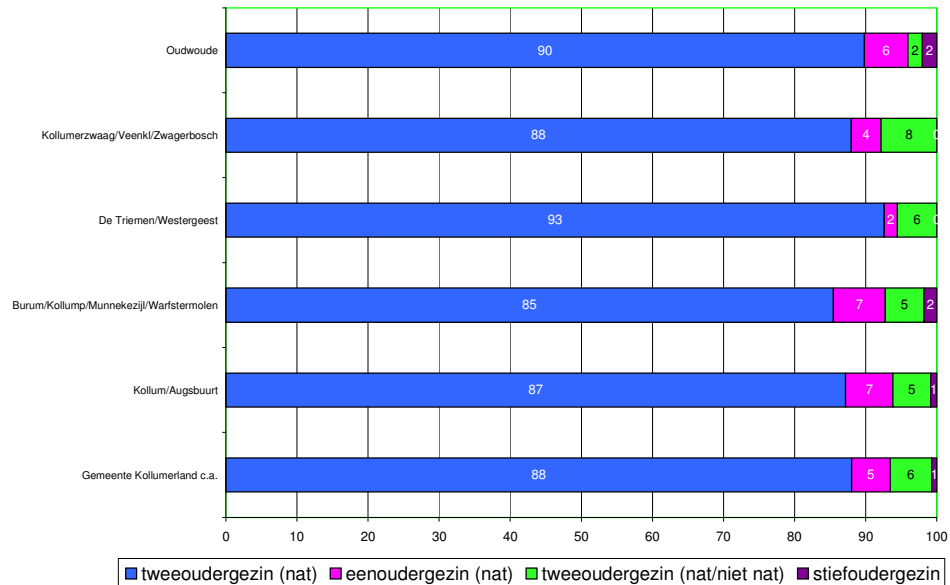
Tabel 3.2 Etniciteit (percentages)

dorp	ned	sur	ant/ar	turks	marok	indon	overig	totaal
Gemeente Kollumerland c.a.	97	0	0	0	1	0	2	100
Kollum/Augsbuurt	94	0	1	0	1	0	3	100
Burum/Kollump/Munnekezij/Warfstermolen	100	0	0	0	0	0	0	100
De Triemen/Westergeest	96	0	0	0	0	0	4	100
Kollumerzwaag/Veenkl/Zwagerbosch	99	0	0	0	0	0	1	100
Oudwoude	98	0	0	0	0	0	2	100

Gemiddeld heeft 97% van de ondervraagde jongeren de Nederlandse etniciteit. Dit percentage is het hoogst in Burum/Kollumerpomp/Munnekezij/Warfstermolen (100%) en het laagst in Kollum/Augsbuurt (94%). Opvallend is het grote verschil met het landelijke percentage, dat gelijk is aan 71%. Hiernaast is op landelijk niveau sprake van een andere spreiding. De in Nederland meest voorkomende etniciteiten (Surinaams, Turks en Marokkaans) komen bij de ondervraagden nauwelijks voor. 2 procent van de ondervraagden heeft een 'andere' etniciteit. Dit zijn waarschijnlijk (voormalige) asielzoekers.

In het onderzoek is tevens gevraagd naar de gezinssituatie van de jongeren. Analoog aan de wijze waarop het CBS deze gegevens presenteert wordt hierbij onderscheid gemaakt tussen gezinnen waarin zowel de natuurlijke moeder als de natuurlijke vader deel uitmaken van het gezin (tweeoudergezin natuurlijk), gezinnen waarin één natuurlijke ouder aanwezig is (eenoudergezin), gezinnen waarin één natuurlijke ouder aanwezig en één niet natuurlijke ouder (tweeoudergezin: natuurlijk/niet natuurlijk) en gezinnen waarin beide natuurlijke ouders geen deel uitmaken van het gezin (stiefoudergezin).

Grafiek 3.3 Gezinssituatie (percentages)

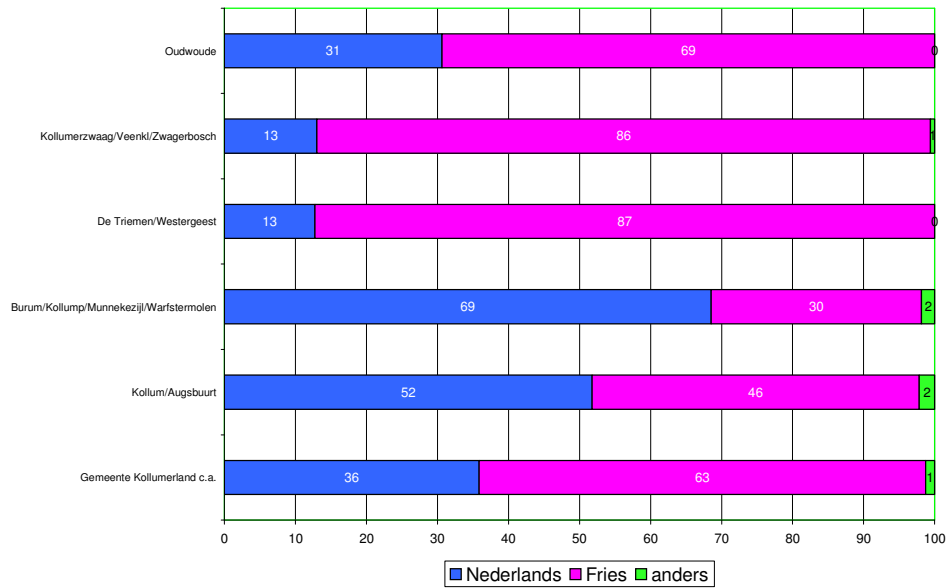

Uit grafiek 3.3 blijkt dat gemiddeld 88% van de jongeren in Kollumerland c.a. opgroeit in een gezin waarin beide natuurlijke ouders aanwezig zijn. Als naar de afzonderlijke dorpen(clusters) wordt gekeken, dan valt op dat dit percentage in De Triemen/Westergeest hoog is met 93%. Deze gegevens verschillen aanzienlijk van de landelijke situatie. Uit de gegevens in de baseline blijkt namelijk dat slechts 76% van de jongeren opgroeit bij beide natuurlijke ouders. Landelijk is het aantal éénoudergezinnen gelijk aan 21% en 1% van de jongeren groeit op in een stiefoudergezin. In Kollumerland c.a. groeit 5% van de jongeren op in een éénoudergezin en 1% in een stiefoudergezin. Het hoogste percentage éénoudergezin komt voor in Kollum/Augsbuurt en Burum/Kollumerpomp/Munnekezijl/Warfstermolen.

Om te kunnen bepalen welke taalachtergrond jongeren hebben, is in het onderzoek geïnformeerd naar de taal die zij thuis spreken. Wanneer thuis Fries wordt gesproken wordt de taalachtergrond van de jongere als Fries gekenmerkt. Wanneer met de ouders Nederlands wordt gesproken wordt de taalachtergrond als Nederlands gekenmerkt. De categorie 'anders', dat wil zeggen een buitenlandse taalachtergrond, is in de gemeente Kollumerland c.a. gering (1%).

In onderstaande grafiek worden de resultaten met betrekking tot de taalachtergrond gepresenteerd.

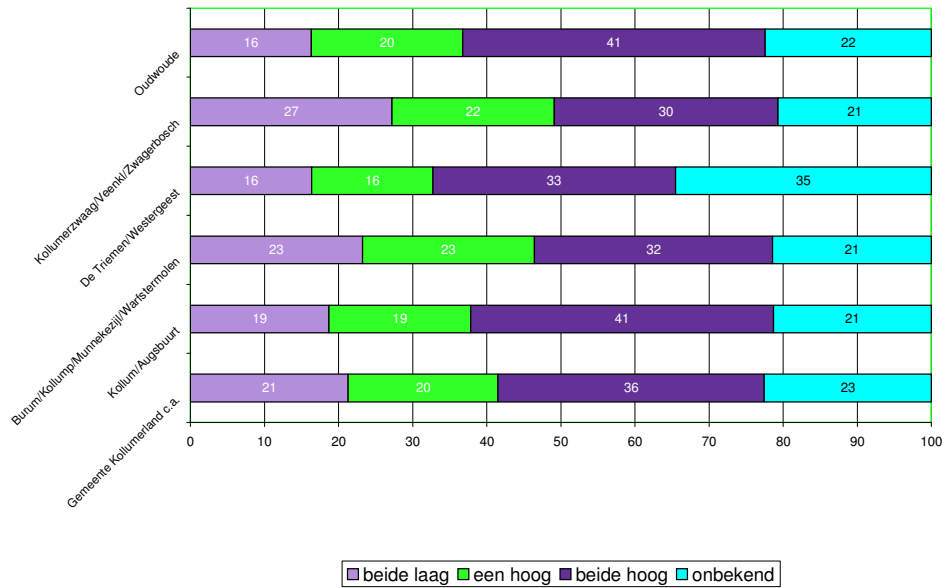
Grafiek 3.4 Taalachtergrond (percentages)

Het grootste deel (63%) van de jongeren in Kollumerland c.a. heeft een Friese taal achtergrond (zie grafiek 3.4). Tussen de dorpen(clusters) onderling zijn wel enkele verschillen. In De Triemen/Westergeest en Kollumerzwaag/Veenklooster/Zwagerbosch komen de hoogste percentages Friese taalachtergrond voor, respectievelijk 87 en 86%. In Burum/Kollumerpomp/Munnekeziel/Warfstermolen komt het laagste aantal jongeren met een Friestalige achtergrond voor. Deze dorpen liggen tegen de grens met de provincie Groningen.

De volgende tabel bevat gegevens over het opleidingsniveau van de ouders van de jongeren. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen een hoog en een laag niveau. Een ouder wordt ingedeeld bij de hoog opgeleiden als hij/zij voor het laatst middelbaar beroepsonderwijs, hoger beroepsonderwijs en/of universiteit heeft gevolgd. Als het laatst gevolgde onderwijs lagere school, lager beroepsonderwijs en/of middelbare school is, valt de ouder onder de laag opgeleiden.

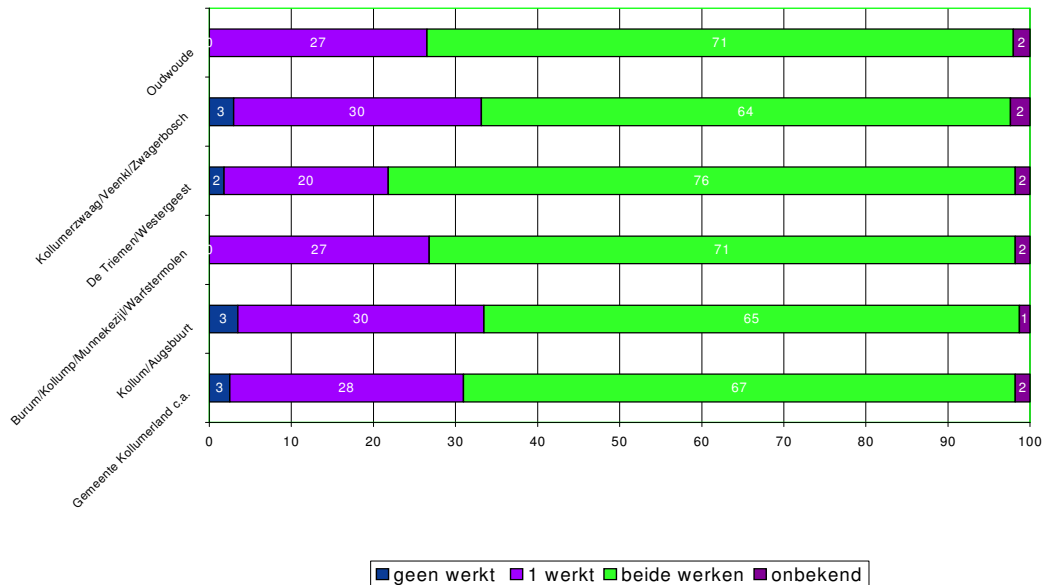
Grafiek 3.5 Opleidingsniveau ouders (percentages)

In het opleidingsniveau van de ouders van de jongeren in Kollumerland c.a. zijn tussen de dorpen geen grote verschillen. In Kollumerzwaag/Veenklooster/Zwagerbosch zijn in de gemeente de meeste ouders met beide een lage opleiding (27%). In Kollum/Augsbuurt en Oudwoude wonen ten opzichte van het gemeente gemiddelde veel jongeren waarvan beide ouders hoog zijn opgeleid (41% tegenover 36% gemiddeld in de gemeente en 33% in Noordoost Fryslân). Ten opzichte van het landelijke gemiddelde van 53% is het percentage ouders met een hoge opleiding echter aanzienlijk lager. Hierbij moet wel opgemerkt worden dat bijna een kwart van de jongeren niet het opleidingsniveau van hun ouders wist te noemen.

In onderstaande grafiek 3.6 wordt ingegaan op de arbeidssituatie van de ouders. Een ouder wordt in de grafiek meegenomen als werkend als deze een baan heeft. Er is niet gevraagd naar het aantal uren dat ouders werken. Dit kan dus variëren van enkele uren per week tot een volledige werkweek.

Grafiek 3.6 Arbeidssituatie ouders (percentages)

Uit grafiek 3.6 blijkt dat het gemiddelde percentage jongeren waarvan beide ouders een baan hebben gelijk is aan 67%. In De Triemen/Westergeest wonen de meeste jongeren met twee werkende ouders, namelijk 76%. Deze percentages zijn aanzienlijk hoger dan het landelijke gemiddelde van 65%. Van 3 procent van de jongeren in de gemeente Kollumerland c.a. werkt geen van beide ouders.

Samenvatting achtergrondvariabelen

Qua achtergrondkenmerken zijn er enkele kleine verschillen tussen de jongeren in de verschillende dorpen in de gemeente Kollumerland c.a.

- De meeste jongeren in Kollumerland c.a. volgen VMBO (30%). Dit is iets minder dan gemiddeld in Noordoost Fryslân (33%), maar hoger dan landelijk waar het 25% is. In de dorpen De Triemen/Westergeest wonen duidelijk meer jongeren die VMBO volgen (40%) dan in de andere dorpen van de gemeente Kollumerland c.a. Jongeren in Oudwoude volgen duidelijk meer VWO-onderwijs (27%; gemeentelijk: 17%).
- In Kollumerland c.a. heeft 97% van de jongeren een Nederlandse etniciteit. Dit is iets hoger dan in de regio Noordoost Fryslân (95%) en veel hoger dan het landelijk percentage van de baseline waar dit 71% is. In Kollum/Augsbuurt komt van de gemeente Kollumerland c.a. het hoogste percentage jongeren met een andere etniciteit dan de Nederlandse voor: 6%.
- Jongeren in Kollumerland c.a. groeien vaak (88%) op in een gezin met twee natuurlijke ouders. In Kollumerland c.a. is dit percentage iets hoger dan in Noordoost Fryslân (86%). In vergelijking met landelijke cijfers (76%) is dit meer dan meer dan 10% hoger. Jongeren in De Triemen/Westergeest groeien het vaakst op in een gezin met twee natuurlijke ouders (93%).

- In Kollumerland c.a. heeft 63% van de jongeren een Friese taalachtergrond. Dit is lager dan in de regio Noordoost Fryslân (71%). Dit heeft waarschijnlijk te maken met de ligging grenzend aan de provincie Groningen. De meeste jongeren met een Friestalige achtergrond wonen in De Triemen/Westergeest (87%) en Kollumerzwaag/Veenklooster/Zwagerbosch (86%). In Burum/Kollumerpomp/Munnekezijl/Warfstermolen is dit percentage het laagst met 30%.
- Van 36% van de jongeren in Kollumerland c.a. zijn beide ouders hoog opgeleid en 21% laag opgeleid. Het percentage ouders met een hogere opleiding is in Kollumerland c.a. iets hoger dan in Noordoost Fryslân (33%), maar duidelijk lager dan het landelijke gemiddelde van 53%.
- In Kollumerland c.a. zijn er relatief veel jongeren waarvan beide ouders werken (67%). Dit is één procent hoger dan gemiddeld in Noordoost Fryslân en 2% hoger dan het landelijke gemiddelde van 65%. Het hoogste percentage jongeren waarvan beide ouders werken is in De Triemen/Westergeest: 76%.

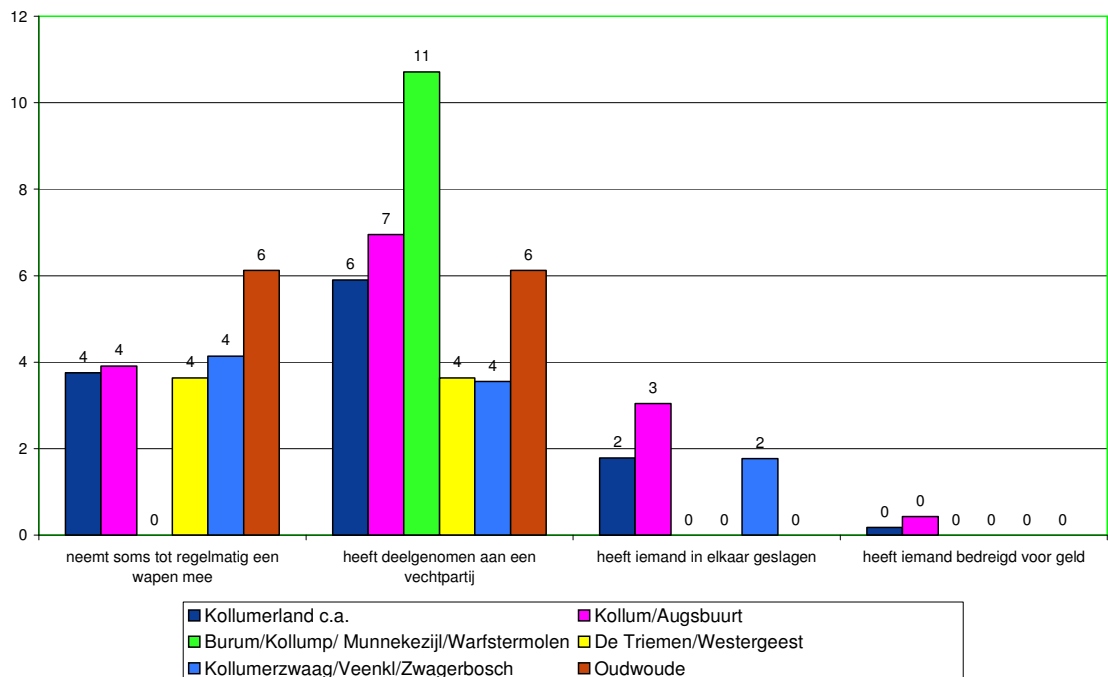
4 Probleemgedrag

In dit hoofdstuk komen verschillende probleemgedragingen aan bod die te maken hebben met geweld en jeugddelinquentie, problematisch roken, alcohol- en drugsgebruik, schoolverzuim, aan seksualiteit gerelateerd probleemgedrag en depressieve klachten. De balkjes in de grafieken representeren de percentages jongeren per dorp(encluster) die hebben aangegeven dat zij zich of schuldig hebben gemaakt aan het probleemgedrag of dat dit hun overkomen is.

4.1 Geweld en jeugddelinquentie

In deze paragraaf wordt ingegaan op probleemgedragingen in het afgelopen jaar die onder de noemer 'geweld' en 'jeugddelinquentie' vallen.

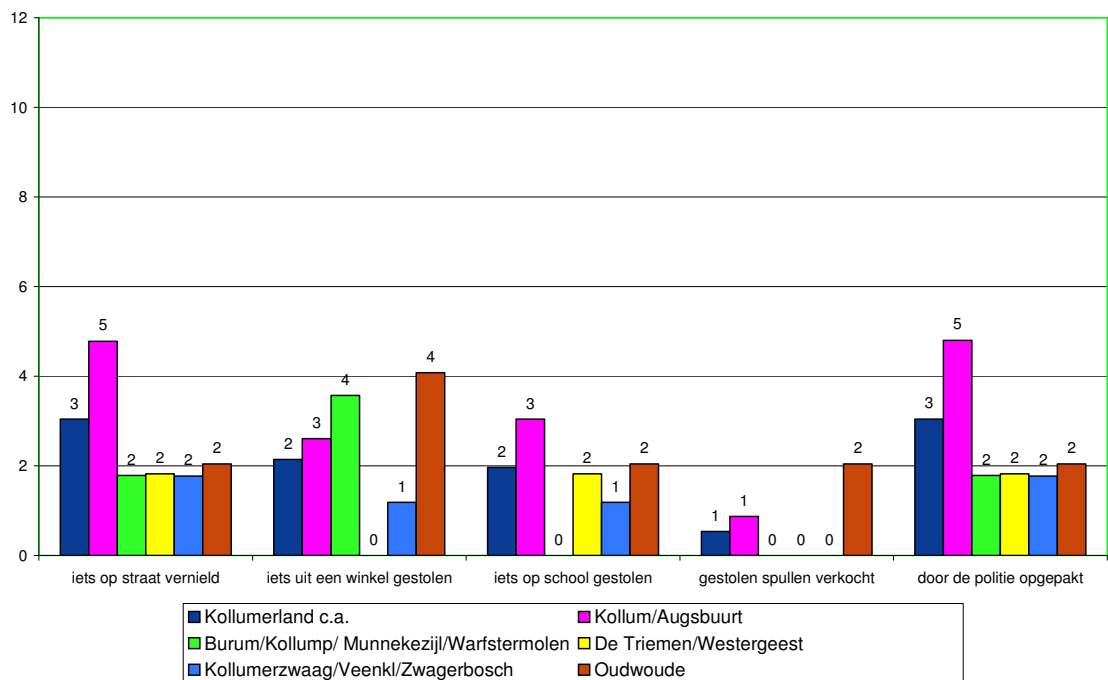
Grafiek 4.1 Geweld (percentages)

Uit de grafiek blijkt dat de jongeren uit de gemeente Kollumerland c.a. van de geweldsgedragingen het meest hebben deelgenomen aan een vechtpartij. Vooral jongeren uit Burum/Kollumerpomp/Munnekezijl/Warfstermolen hebben hier het afgelopen jaar aan deelgenomen (11%; gemeentelijk: 6%). De jongeren in deze dorpencluster die hebben deelgenomen aan vechtpartijen wonen vooral in Kollumerpomp en Burum. Dit betreft echter geringe aantallen: resp. 3 van de 17 jongeren in Kollumerpomp (15% van alle jongeren in dit dorp) en 2 van de 17 jongeren in Burum (11%).

Het percentage van 11% deelname aan een vechtpartij in de genoemde dorpen is hoog in Noordoost Fryslân, maar laag vergeleken met het landelijke percentage van 28%. Wel moet opgemerkt worden dat dit percentage door het herformuleren van het item op een andere manier tot stand gekomen is en dat dit mogelijk het gevonden verschil verklaart. Ditzelfde geldt voor de gemiddelde landelijke percentages behorende bij de overige aan geweld gerelateerde probleemgedragingen. Bij het soms tot regelmatig meenemen van een wapen werd een landelijk percentage van 10% gevonden, bij het in elkaar slaan van iemand anders was dit percentage 19% en 1,5% van de respondenten gaf aan iemand anders bedreigd te hebben voor geld.

Grafiek 4.2 Jeugddelinquentie (percentages)

Wat betreft de aan jeugddelinquentie gerelateerde probleemgedragingen, zien we weinig grote verschillen tussen de dorpen. Wel valt op dat geen van de jongeren uit De Triemen/Westergeest heeft aangegeven de afgelopen 12 maanden iets uit een winkel of op school gestolen te hebben. Jongeren uit Kollum/Augsbuurt scoren van de gemeente Kollumerland c.a. het hoogst op jeugddelinquentie. Ze hebben het vaakst aangegeven dat ze iets op straat hebben vernield (5%; gemeentelijk 3%), iets op school gestolen (3%; gemeentelijk 2%) en in dezelfde periode door de politie zijn opgepakt (5%; gemeentelijk 3%) omdat ze iets gedaan hadden.

4.2 Roken, alcohol- en drugsgebruik

In tabel 4.1 wordt weergegeven op welke leeftijd de jongeren in Kollumerland c.a. voor het eerst alcohol hebben gedronken. 69% van de 12 tot en met 17-jarigen heeft wel eens alcohol gedronken, 31% nog nooit. In De Triemen/Westergeest zijn de meeste jongeren die wel eens alcohol hebben gedronken (82%), in Kollum (incl Augsbuurt) zijn relatief de minste jongeren die wel eens alcohol heeft gedronken (62%).

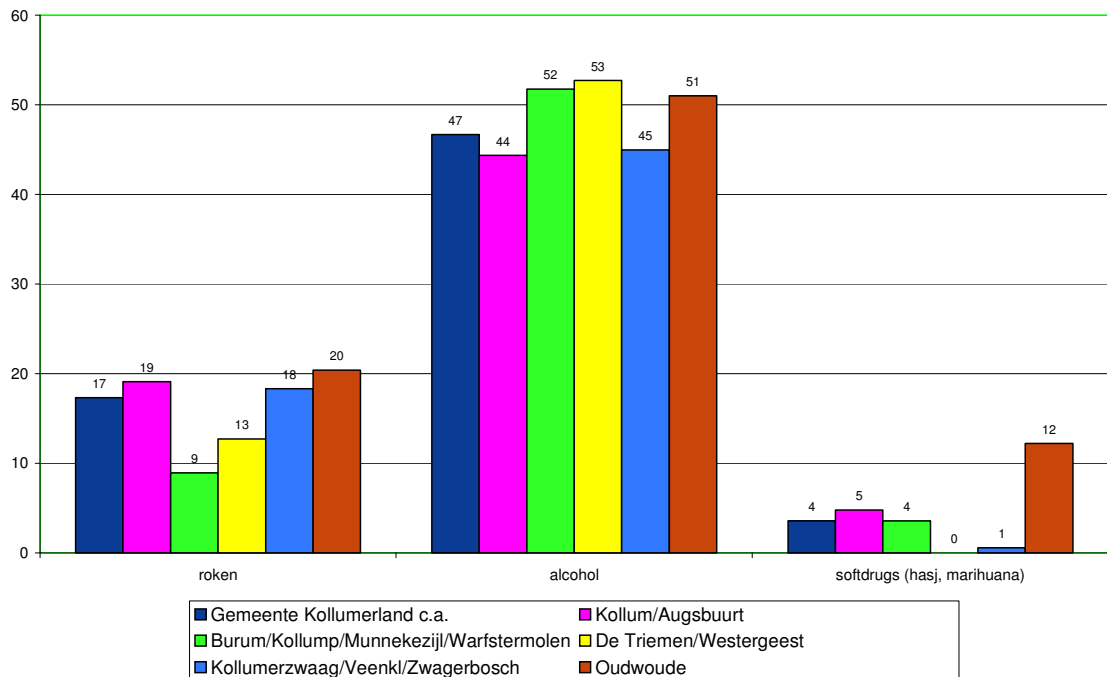
De meeste jongeren in de gemeente Kollumerland c.a. drinken op 13- of 14-jarige leeftijd voor het eerst alcohol.

Tabel 4.1 Leeftijd waarop jongeren voor het eerst alcohol hebben gedronken (percentages)

	nooit gedaan	10 of jonger	11	12	13	14	15	16	17	Totaal
Kollum en Augsbuurt	38	3	3	10	15	13	14	5	0	100
Burum, Kollump, M, W	27	9	7	7	18	18	9	5	0	100
De Triemen, Westergeest	18	4	9	13	22	20	15	0	0	100
Kollumerzwaag, Veenkl, Zwagerbosch	30	5	5	11	20	14	10	4	1	100
Oudwoude	27	0	10	8	29	16	6	4	0	100
Totaal Kollumerland c.a.	31	4	5	10	19	15	12	4	0	100

In onderstaande grafieken 4.3a en 4.3b worden de percentages jongeren weergegeven die de maand voorafgaand aan het onderzoek hebben gerookt, alcohol hebben gedronken en drugs hebben gebruikt. Wat drugs betreft wordt onderscheid gemaakt tussen softdrugs, XTC, harddrugs en andere drugs.

Grafiek 4.3a Jongeren die de afgelopen maand gerookt hebben, alcohol hebben gedronken of softdrugs hebben gebruikt (percentages)

Van de jongeren van 12 t/m 17 jaar in de gemeente Kollumerland c.a. heeft 17% in de maand voorafgaand aan het onderzoek gerookt. In Oudwoude en Kollum/Augsbuurt wordt iets meer gerookt dan in andere dorpen. In alle gemeenten ligt dit percentage lager dan het percentage van de baseline dat 19% bedraagt, en iets hoger dan in Noordoost Fryslân waar het gemiddelde 16% is.

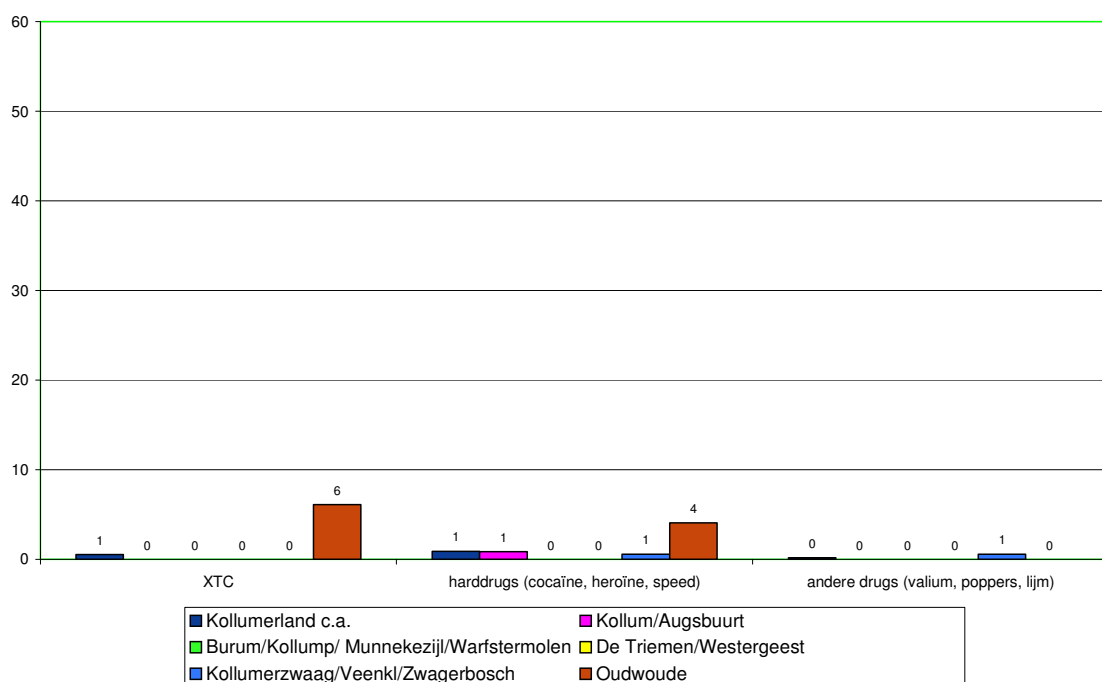
47% van de jongeren in Kollumerland c.a. heeft in de maand voorafgaand aan het onderzoek alcohol gedronken. Dit is wat minder dan in de landelijke baseline waar het percentage 54% is. Tussen de dorpen zijn wel verschillen. In Burum/Kollumerpomp/Munnekezijl/Warfstermolen (52%), De Triemen/Westergeest (53%) en in Oudwoude (51%) wordt vrijwel in vergelijkbare mate gedronken als landelijk. In Kollum/Augsbuurt (44%) en in Kollumerzwaag/Veenklooster/Zwagerbosch (45%) wordt minder gedronken.

Als een vergelijking met de regio Noordoost Fryslân wordt gemaakt, blijkt dat het gemiddelde van 47% in Kollumerland c.a. iets lager is dan het gemiddelde van de regio: 48%. Enkele bovengenoemde dorpen scoren echter hoger dan het regio gemiddelde.

Van de jongeren in Kollumerland c.a. heeft 4% in de maand voorafgaand aan het onderzoek softdrugs gebruikt. Dit gebruik is lager dan het landelijke percentage uit de baseline van 10% en gelijk aan het gebruik in de regio Noordoost Fryslân.

Het gebruik van softdrugs ligt opvallend hoog in Oudwoude: 12%. Dit is drie maal zo hoog als gemiddeld in de gemeente en ook boven het landelijk gebruik. Dit betreft 6 van de 49 jongeren in Oudwoude. Uit grafiek 4.4 blijkt bovendien dat 6% van de jongeren (concreet: 3 jongeren) minstens één keer per week softdrugs gebruikt, gemeentelijk is dit slechts 1%.

Grafiek 4.3b Jongeren die de afgelopen maand XTC, harddrugs of andere drugs hebben gebruikt (percentages)

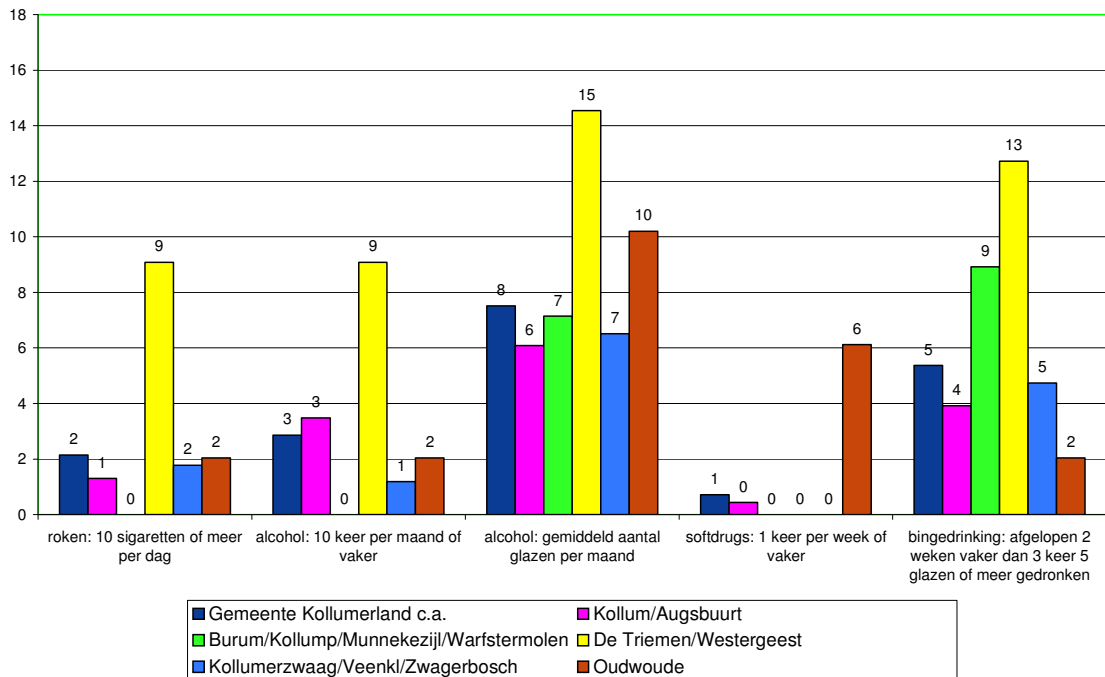

1% van de jongeren in Kollumerland c.a. heeft harddrugs gebruikt en 1% xtc. Net als bij softdrugs, ligt ook bij XTC en harddrugs het gebruik in Oudwoude aanmerkelijk hoger dan in de andere dorpen. In Oudwoude wordt door 6% van de jongeren (3 van de 49 jongeren) XTC en 4% (2 van de 49 jongeren) harddrugs gebruikt.

4.3 Veelvuldig roken, alcohol- en drugsgebruik

In grafiek 4.4 is de frequentie van roken en het gebruik van alcohol en drugs weergegeven.

Grafiek 4.4 Veelvuldig roken, alcohol- en softdrugsgebruik (percentages, resp. gemiddeld aantal glazen)

Het aantal jongeren dat aangeeft tien of meer sigaretten per dag te roken is het hoogst in De Triemen/Westergeest (9%) en het laagst in Burum/Kollumerpomp/Munnekezijl/Warfstermolen.

In De Triemen/Westergeest ligt het percentage jongeren dat tien keer per maand of vaker alcohol drinkt veel hoger (9%) dan het gemiddelde van 3% in Kollumerland c.a. en ook in de gehele regio Noordoost Fryslân. In de landelijke baseline wordt door 6% van de jongeren 10 keer per maand of vaker alcohol gebruikt. Jongeren die alcohol gebruiken in Kollumerland c.a. en ook in de gehele regio Noordoost Fryslân drinken gemiddeld 8 glazen per maand. In De Triemen/Westergeest drinken deze jongeren bijna het dubbele: 15 glazen per maand. Ook in Oudwoude wordt veel gedronken: gemiddeld 10 glazen per maand.

Van de drinkende jongeren in Kollumerland c.a. is 5% een bingedrinker⁵. Onder binge drinker verstaan we hier een jongere die in de 2 weken voorafgaand aan het onderzoek vaker dan 3 keer 5 glazen alcohol of meer gedronken. Het percentage van 5% in Kollumerland c.a. is iets lager dan het percentage in de regio Noordoost Fryslân van 6%.

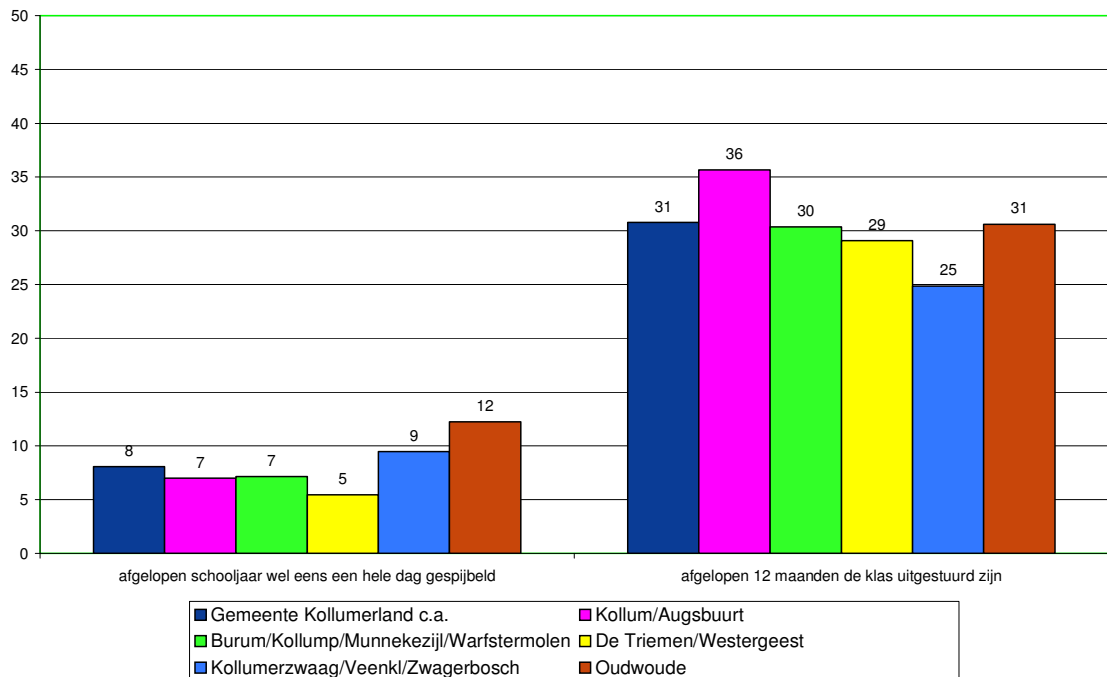
In De Triemen/Westergeest ligt het percentage bingedrinkers fors hoger, namelijk op 13%. Ook in het dorpencluster Burum/Kollumerpomp/Munnekezijl/Warfstermolen is het percentage bingedrinkers met 9% hoog.

Van de jongeren in de gemeente Kollumerland c.a. heeft 1% 1 keer per week of vaker softdrugs gebruikt.

Noot ⁵ De letterlijke vertaling van 'binge drinking' is consumptie van veel alcohol in een korte tijd.

4.4 Schoolverzuim

Grafiek 4.5 Schoolverzuim (percentages)

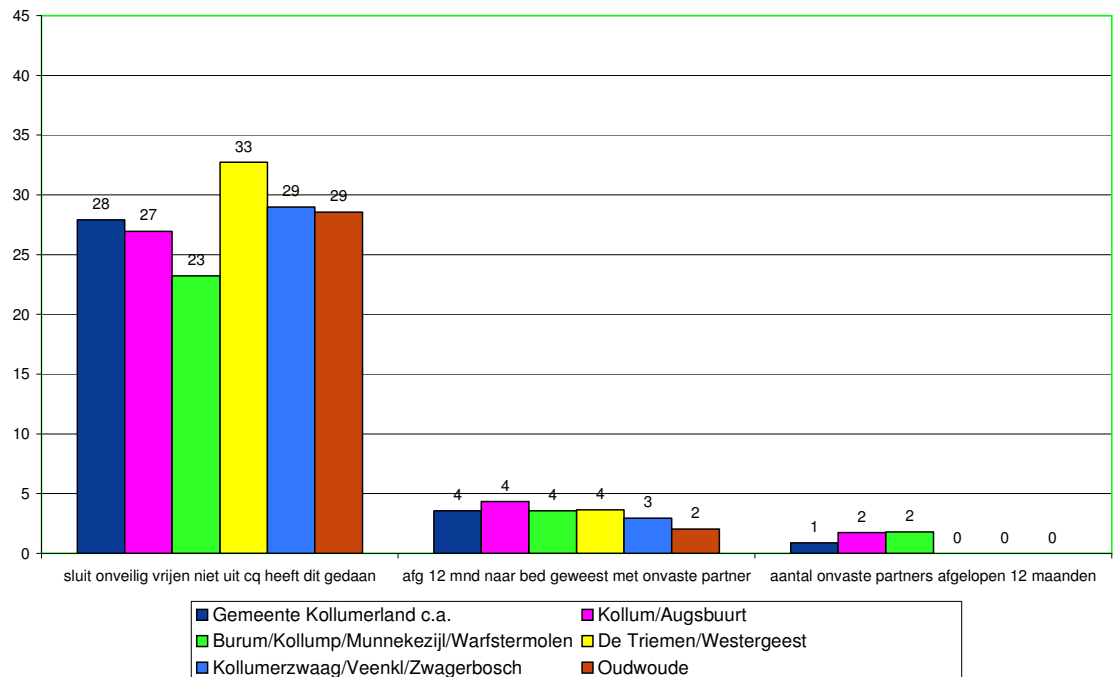

Van de jongeren in Kollumerland c.a. heeft 8% in het afgelopen schooljaar wel eens een hele dag gespijbeld. Het spijspercentage in Kollumerland c.a. ligt op hetzelfde (hoge) niveau als in de andere gemeenten van Noordoost Fryslân. De relatief meeste spijselaars bevinden zich in Oudwoude (12%). De vraag doet zich voor hoe dit zich verhoudt tot variabele schooltype (grafiek 3.2 in hoofdstuk 3). Uit deze grafiek bleek dat jongeren in Oudwoude vaker aan hogere vormen van voortgezet onderwijs deelnemen dan in de andere dorpen(clusters).

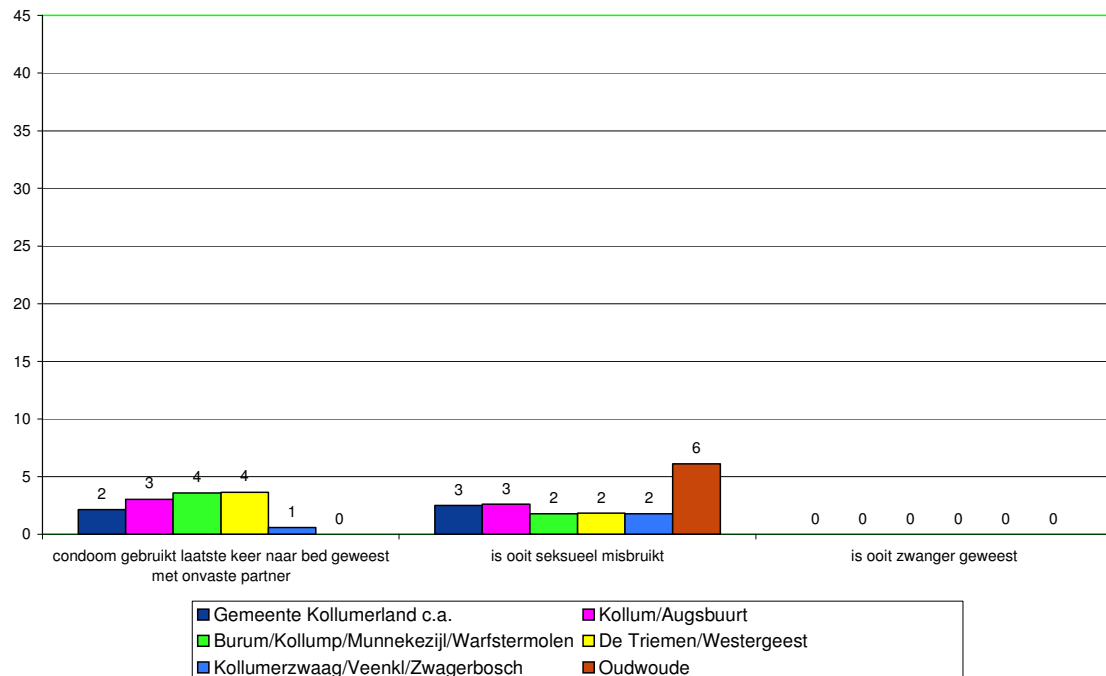
In Kollum/Augsbuurt is het hoogste percentage jongeren dat de afgelopen 12 maanden tenminste één keer de klas is uitgestuurd (36%). Voor de gemeente Kollumerland c.a. bedraagt dit percentage 31%. Het uit de klas gestuurd worden van jongeren in Kollumerland c.a. gebeurt iets minder vaak dan in de andere gemeenten in Noordoost Fryslân. Hier ligt het percentage op 35%. Op dit onderwerp is geen vergelijking met de landelijke baseline mogelijk.

4.5 Seksueel gedrag

Grafiek 4.6a Seksueel gedrag (percentages)

Grafiek 4.6b Seksueel gedrag (percentages)

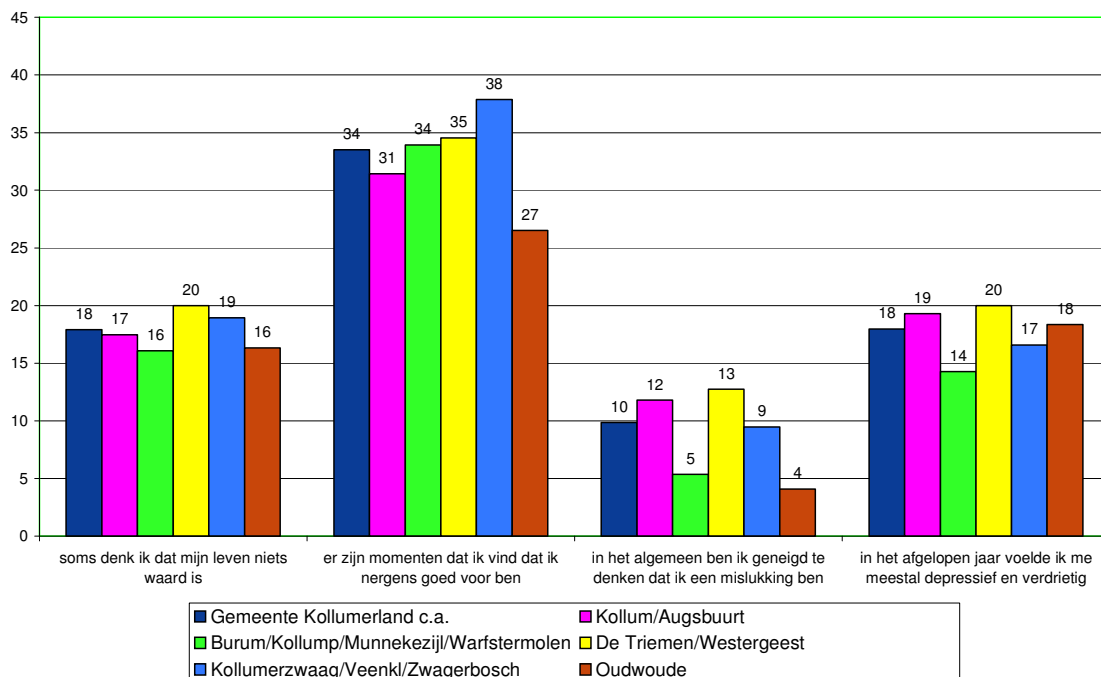

Het percentage jongeren dat aangeeft wel eens onveilig gevreeën te hebben of dit in ieder geval niet uitsluit ligt in Kollumerland c.a. op 28%. Dit verschilt nauwelijks van het niveau in Noordoost Fryslân (29%). In Kollumerland c.a.

komt het hoogste percentage voor in De Triemen/Westergeest (33%). Het aantal jongeren dat heeft aangegeven ooit eens seksueel misbruikt te zijn is in Kollumerland c.a. 3%. Het is in deze gemeente 1% hoger dan in de andere gemeenten in Noordoost Fryslân. Het hoogste percentage is in Oudwoude (6%). Dit betreft 3 van de 49 jongeren. Geen van de meisjes in de gemeente Kollumerland c.a. geeft aan dat zij wel eens zwanger is geweest.

4.6 Depressieve gevoelens

Grafiek 4.7 Depressieve gevoelens (percentages)

Van de jongeren in Kollumerland c.a. zegt 18% soms te denken dat het leven niets waard is. De Triemen/Westergeest (20%) en Kollumerzwaag/Veenklooster/Zwagerbosch (19%) scoren iets boven het gemeentelijke gemiddelde.

Ongeveer een derde van de jongeren heeft momenten dat ze van zichzelf vinden dat ze nergens goed voor zijn. Dit komt het meest voor in Kollumerzwaag/Veenklooster/Zwagerbosch (38%) en het minst in Oudwoude (27%). Van de jongeren in de gemeente Kollumerland c.a. is 10% in het algemeen geneigd te denken een mislukking te zijn. In De Triemen/Westergeest komt dit met 13% het vaakst voor.

18% van de jongeren voelde zich in het afgelopen jaar meestal depressief en verdrietig. Tussen de dorpen zijn er enige verschillen. In Burum/Kollumerpomp/Munnekezijl/Warfstermolen voelden de jongeren zich minder depressief (14%) dan in De Triemen/Westergeest (20%). Over het algemeen scoren de jongeren in Kollumerland c.a. op de verschillende dimensies van depressieve gevoelens vergelijkbaar met het gemiddelde in Noordoost Fryslân. Op dit onderwerp is geen vergelijking met de landelijke baseline mogelijk.

4.7 Samenvatting

- Jongeren in de gemeente Kollumerland c.a. scoren gemiddeld voor wat betreft de probleemgedragingen steeds iets lager dan de jongeren van de landelijke CtC-baseline. De uitzondering wordt gevormd door de hogere score op 'spijbelen'. In Kollumerland c.a. is dit gemiddeld 8%, landelijk is dit gemiddeld 5%. Als naar de probleemgedragingen per dorp wordt gekeken, dan zijn er wel enkele die gelijk of hoger scoren dan landelijk: alcoholgebruik in De Triemen/Westergeest en het hard- en softdrugsgebruik in Oudwoude.
- Als de gemeente Kollumerland c.a. wordt vergeleken met de andere gemeenten in Noordoost Fryslân, dan valt op dat Kollumerland c.a. op alle probleemgebieden op of onder het gemiddelde scoort. Als naar de afzonderlijke dorpen(clusters) wordt gekeken, dan scoren enkele dorpen wel boven het gemiddelde van Noordoost Fryslân. Dit is met name het alcoholgebruik in De Triemen/Westergeest. Zowel het aantal jongeren dat alcohol drinkt, de frequentie van alcohol drinken, het gemiddeld aantal glazen per maand als het bingedrinking, ligt in De Triemen/Westergeest aanzienlijk boven het gemiddelde in Noordoost Fryslân en is daarom zorgwekkend. Voor Oudwoude geldt dit voor het hard- en softdrugsgebruik. In de Triemen/Westergeest is ook het onveilig vrijen met 33% boven het gemiddelde van Noordoost Fryslân (29%).
- Van de jongeren in Kollumerland c.a. hebben de jongeren in Burray/Kollumerpomp/Munnekezijl/Warfstermolen in de afgelopen twaalf maanden het vaakst deelgenomen aan een vechtpartij (11%). Jongeren in Kollum/Augsbuurt hebben het meest vaak iets op straat vernield (5%) en zijn door de politie opgepakt (5%).
- In Kollum/Augsbuurt (19%) en Oudwoude (20%) wonen de meeste rokende jongeren. In De Triemen/Westergeest worden per rokende jongere de meeste sigaretten per dag gerookt: 9% van de rokers rookt meer dan 10 sigaretten per dag.
- Bijna de helft van de jongeren in Kollumerland c.a. heeft in de maand voorafgaand aan het onderzoek alcohol gedronken. Het alcoholgebruik is het hoogst in De Triemen/Westergeest (53%). Dit percentage ligt bijna gelijk aan het (hoge) landelijke niveau van 54%.
- In De Triemen/Westergeest ligt het hoogste percentage jongeren dat tien keer per maand of vaker alcohol drinkt (9%), het hoogste gemiddeld aantal glazen per maand (15) en het hoogste percentage bingedrinking (13%).
- Het gebruik van hard- en softdrugs ligt het hoogst in Oudwoude. Het gebruik van softdrugs komt voor bij 12% van de jongeren van Oudwoude, XTC 6% en harddrugs 4%. Het gebruik is in Oudwoude aanzienlijk meer dan in de andere dorpen.
- Spijbelen komt het vaakst voor in Oudwoude (12%). Jongeren uit Kollum/Augsbuurt worden het vaakst uit de klas gestuurd (36%).
- Onveilig vrijen komt het vaakst voor in De Triemen/Westergeest (33%).
- Depressieve gevoelens komen vrij veel voor bij de jongeren in Kollumerland c.a. Jongeren in De Triemen/Westergeest scoren op de verschillende items gemiddeld het hoogste van de dorpen, jongeren in Oudwoude het laagst.

5 Risico- en beschermende factoren: gemeente gemiddelde en z-scores

5.1 Inleiding

De scores op de verschillende risico- en beschermende factoren variëren van 0 tot 100. Hoe hoger de score, hoe sterker de factor in een bepaalde wijk aanwezig is. Gaat het om een risicofactor dan moet een hoge score negatief worden geïnterpreteerd. Gaat het daarentegen om een beschermende factor dan is een hoge score gunstig.

De interpretatie van deze zogenaamde 'ruwe scores' (van 0 tot 100) is echter vaak problematisch. In de eerste plaats komt dit omdat men minder makkelijk kan vergelijken met de scores van andere gebieden. Deze ruwe scores krijgen daarbij pas betekenis als zij worden vergeleken met de scores van andere gebieden op deze factoren. Om deze reden is ervoor gekozen om in dit rapport de scores op de risico- en beschermende factoren te presenteren in zogeheten z-scores.

Een z-score, is een gestandaardiseerde statistische meeteenheid die het mogelijk maakt om de resultaten van verschillende risico- en beschermende factoren te vergelijken, zelfs wanneer de oorspronkelijke 'schalen' (lees: factoren) onderling afwijkende eigenschappen hebben (zoals een afwijkende minimum of maximum schaalwaarde of een afwijkend aantal schaalpunten).

Dit houdt in dat de gemiddelde score op een bepaalde factor – of dat nu ligt op 65 of op 23 - wordt omgerekend naar de waarde 0. In hoofdstuk 5 is deze 'nullijn' het gemeentelijk gemiddelde. De scores van de afzonderlijke dorpen (clusters) worden vervolgens op dezelfde manier berekend en vergeleken met deze nullijn. Het berekenen van Z-scores houdt ook in dat de gerapporteerde afwijkingen in vrijwel alle gevallen een waarde hebben tussen de -2,0 en de + 2,0. Deze wijze van rapporteren is conform de wensen van de landelijke projectgroep CtC en is overeenkomstig met de wijze waarop in de VS naar de gegevens uit jongerenonderzoeken CtC wordt gekeken. In de VS worden z-scores met afwijkingen van tenminste + 0,25 of - 0,25 als 'opmerkelijk of betekenisvol' beschouwd.

De resultaten over de risico- en beschermende factoren worden per domein gepresenteerd. Dit zijn respectievelijk gezin, school, kinderen en jongeren en buurt/dorp.

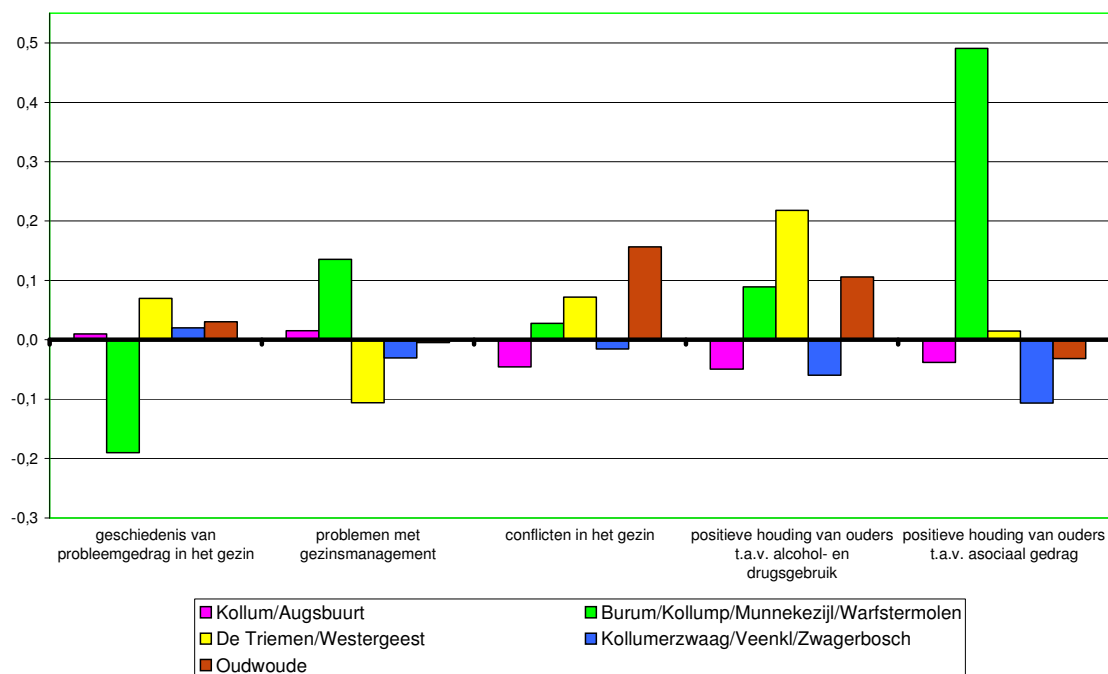
Zoals hierboven al vermeld wordt de nullijn in de grafieken in hoofdstuk 5 gevormd door het gemeentelijk gemiddelde van alle dorpen tezamen.

In de paragrafen 5.2 en 5.3 worden de scores op de verschillende risico- en beschermende factoren weergegeven voor de dorpen (clusters) in Kollumerland c.a. Zoals eerder is aangegeven geldt hier dat hoe hoger de score is, hoe sterker de factor in de desbetreffende dorp(en)cluster) aanwezig is. Gaat het om een risicofactor dan moet een hoge positieve score negatief worden geïnterpreteerd. Gaat het daarentegen om een beschermende factor dan is een hoge positieve score gunstig. De afwijking ten opzichte van het ge-

meentelijke gemiddelde wordt in dit hoofdstuk gepresenteerd als z-scores⁶.

5.2 Risicofactoren

Grafiek 5.1 Gezin: risicofactoren (Z-score t.o.v. gemiddelde Kollumerland c.a)

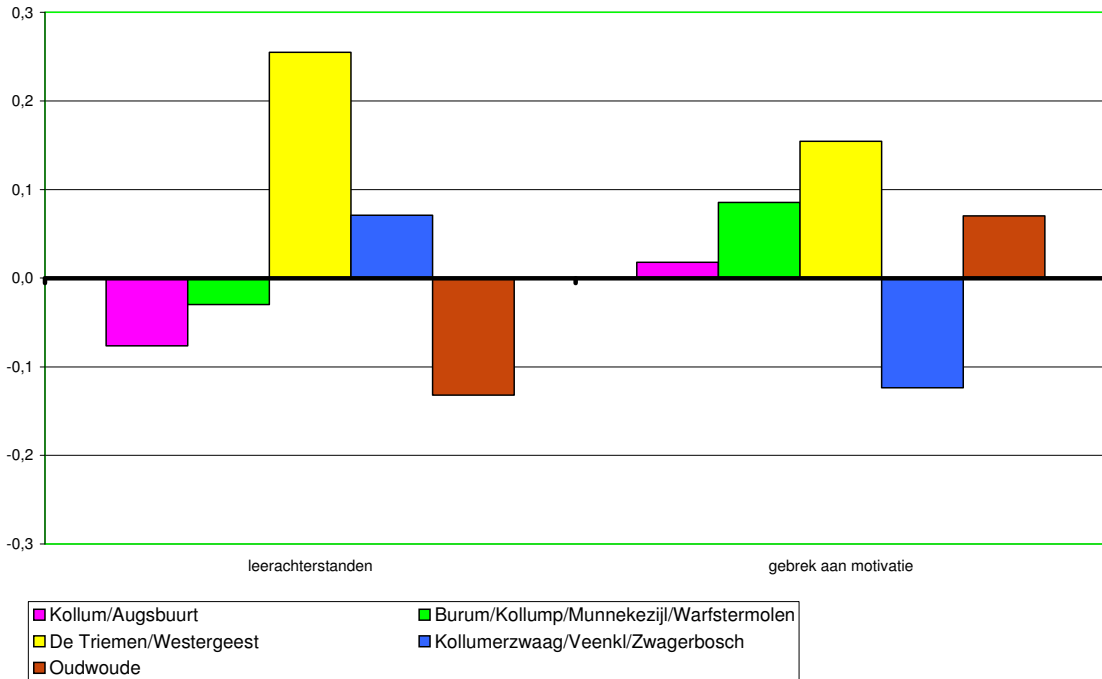
De meeste scores op de risicofactoren binnen het domein 'gezin' vallen bijna allemaal wel boven of onder de nullijn, maar de afwijkingen blijven in de meeste gevallen onder de grens van 0.25 en zijn dus niet noemenswaardig.

Een duidelijk uitzondering vormt de positieve houding van ouders in Burum/Kollump/Munnekezijl/Warfstermolen ten aanzien van asociaal gedrag als diefstal, vernielingen en agressie. De score op deze risicofactor is met een score van bijna 0,5 duidelijk veel hoger dan in de andere dorpen(clusters).

Verder valt op dat in De Triemen/Westergeest meer ouders een positieve houding hebben ten aanzien van alcohol- en drugsgebruik dan in de andere dorpen. Hier lijkt een verband te zijn met het hoge alcoholgebruik onder jongeren dat in deze dorpen het hoogste van de gemeente is (zie grafieken 4.3a en 4.4).

Noot ⁶ Voor de volledigheid zijn de ruwe scores van zowel de risico- als de beschermende factoren weergegeven in Bijlage 1.

Grafiek 5.2 School: risicofactoren (Z-score t.o.v. gemiddelde Kollumerland c.a)

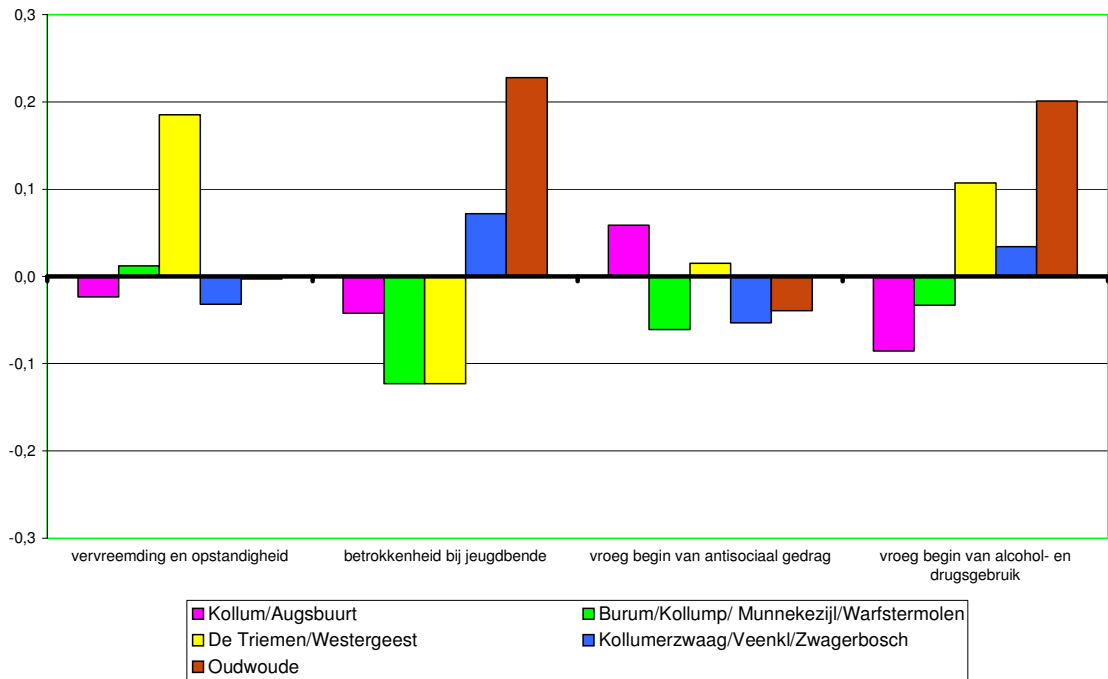

Er zijn enige verschillen te zien tussen de scores die in de vijf dorpen(clusters) behaald zijn op het domein 'school' in vergelijking met het gemeente gemiddelde. In De Triemen/Westergeest komen de hoogste afwijkingen voor op het gebied van leerachterstanden. Jongeren in deze dorpen volgen in vergelijking met jongeren in de andere dorpen van Kollumerland c.a. vaker dan gemiddeld VMBO en het minst vaak VWO. In deze dorpen scoort ook het gebrek aan binding met school het hoogst, maar deze afwijking valt nog wel binnen de grens van 0.25.

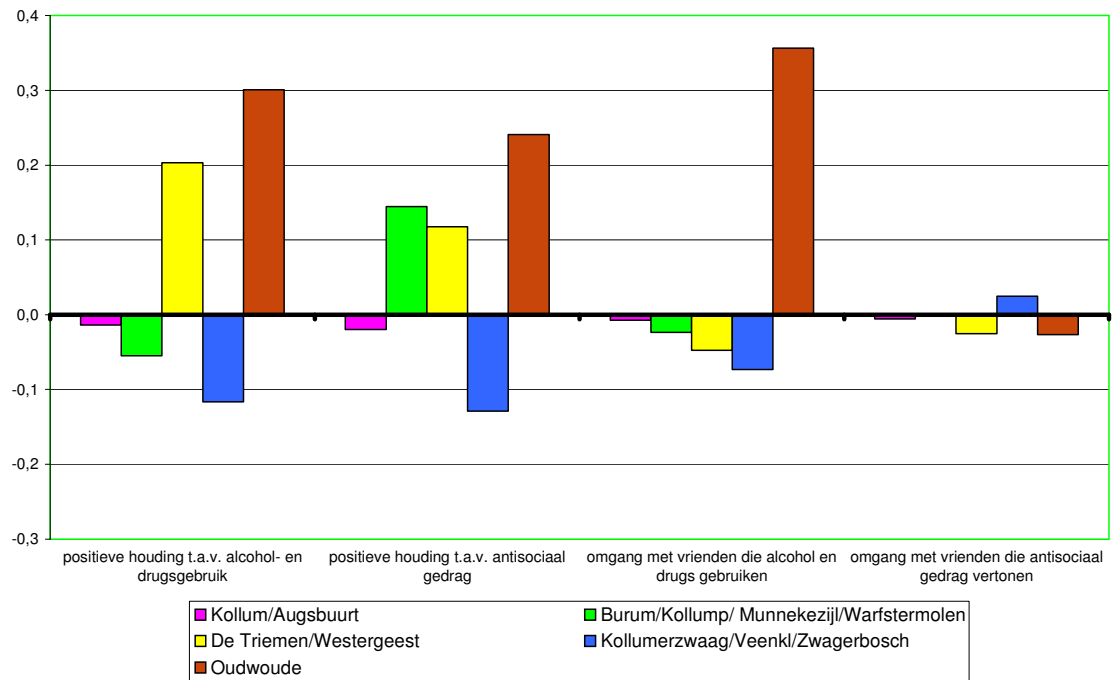
Als de risicofactor 'leerachterstanden' wordt vergeleken met de landelijke cijfers, dan blijken de jongeren in Kollumerland c.a en in alle afzonderlijke dorpen in de gemeente, hierboven te scoren. Landelijk is het gemiddelde 39 (op de schaal van 0 tot 100, zie inleiding van dit hoofdstuk) en het gemiddelde in Kollumerland c.a. is 43 (zie Bijlage 2, tabel B1.2). Jongeren in De Triemen/Westergeest scoren met 48 het hoogst op leerachterstanden in Kollumerland c.a.⁷.

Noot ⁷ Het betreft hier een selfsurvey: onder leerachterstanden wordt hier verstaan de relatieve lagere rapport/schoolcijfers die de leerlingen krijgen t.o.v. van hun medeleerlingen. Het begrip 'leerachterstanden' geeft hier de (subjectieve) mening van de jongeren zelf weer. Voor een meer 'objectieve' kijk zouden deze resultaten vergeleken kunnen worden met de uitslagen van de CITO toets over de afgelopen 6 jaar. Zie ook Bijlage 1, domein School.

Grafiek 5.3a Kinderen en jongeren: risicofactoren (Z-score t.o.v. gemiddelde Kollumerland c.a)

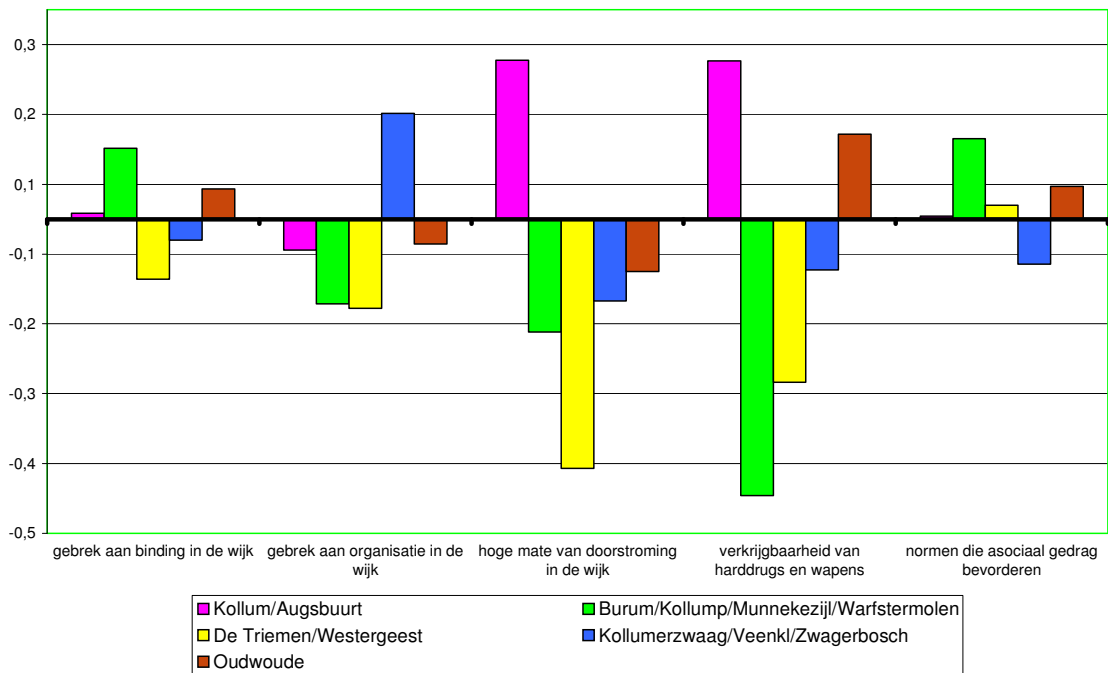
Grafiek 5.3b Kinderen en jongeren: risicofactoren (Z-score t.o.v. gemiddelde Kollumerland c.a)

Op de risicofactoren die gerelateerd zijn aan het domein 'kinderen en jongeren' scoort Oudwoude op een aantal onderdelen het hoogst: betrokkenheid bij jeugdbende, vroeg begin van alcohol- en drugsgebruik, positieve houding

ten aanzien van alcohol- en drugsgebruik, positieve houding ten aanzien van asociaal gedrag en omgang met vrienden die alcohol en drugs gebruiken. De positieve houding ten aanzien van alcohol- en drugsgebruik en de omgang met vrienden die alcohol en drugs gebruiken vallen boven de grens van 0.25 en zijn dus noemenswaardig. De hoge scores op de risicofactoren die te maken hebben met alcohol- en drugsgebruik lijken een voedingsbodem te zijn voor problematisch alcohol- en drugsgebruik in Oudwoude (zie paragraaf 4.2 en 4.3).

Grafiek 5.4 Dorp/buurt: risicofactoren (Z-score t.o.v. gemiddelde Kollumerland c.a)

Binnen het domein 'dorp/buurt' zijn er in Kollumerland c.a. enkele opmerkelijke verschillen gevonden tussen de dorpen. Kollum/Augsbuurt scoort het hoogst op de 'hoge mate van doorstroming in de wijk' en de 'verrijgbaarheid van harddrugs en wapens'. De scores zijn betekenisvol, want liggen rond de 0.25.

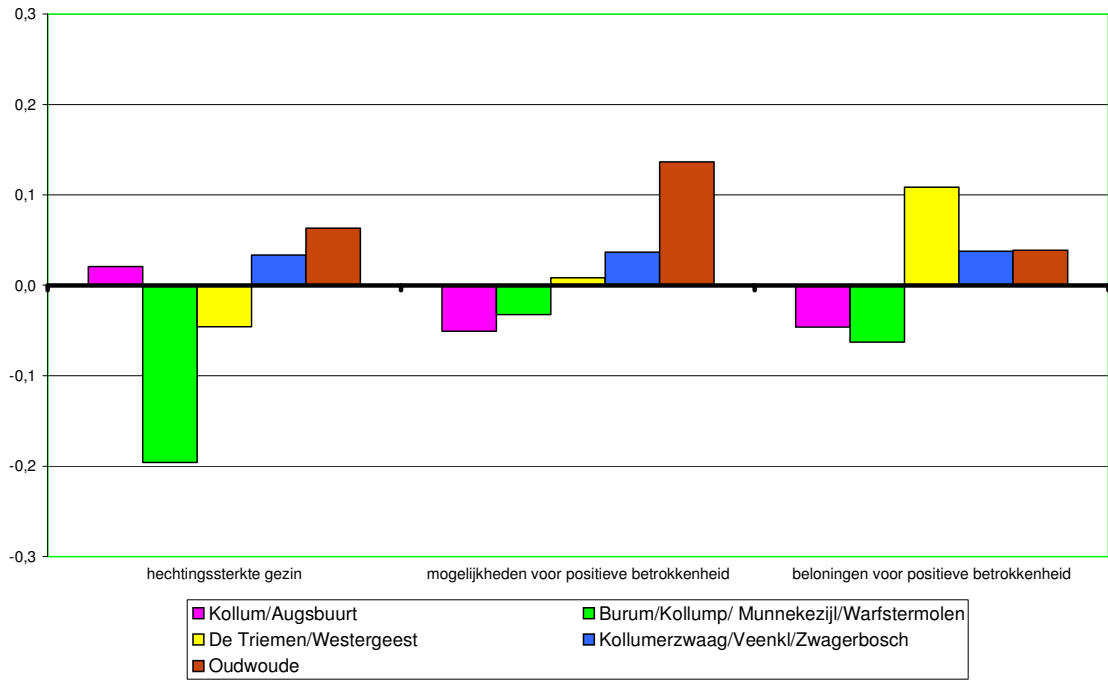
Burum/Kollumerpomp/Munnekezijl/Warfstermolen en De Triemen/Westergeest scoren juist gunstig op het domein buurt: de doorstroming is laag en harddrugs en wapens zijn moeilijk verkrijgbaar.

5.3 Beschermende factoren

In deze paragraaf worden de scores van de dorpen(clusters) op de beschermende factoren vergeleken met het gemeente gemiddelde van Kollumerland c.a.

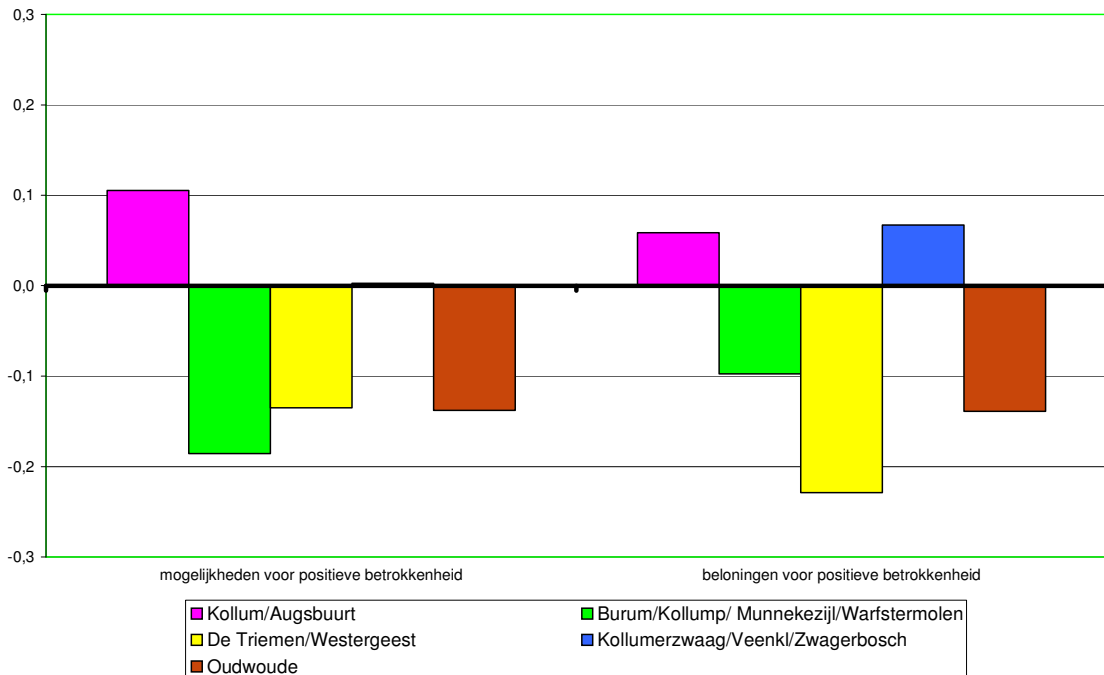
Hoe hoger de score, hoe sterker de factor in de dorpen(clusters) aanwezig is. Het gaat hier om een beschermende factor en dan is een hoge positieve score gunstig en een negatieve score ongunstig.

Grafiek 5.5 Gezin: beschermende factoren (Z-score tov gemiddelde Kollumerland c.a)

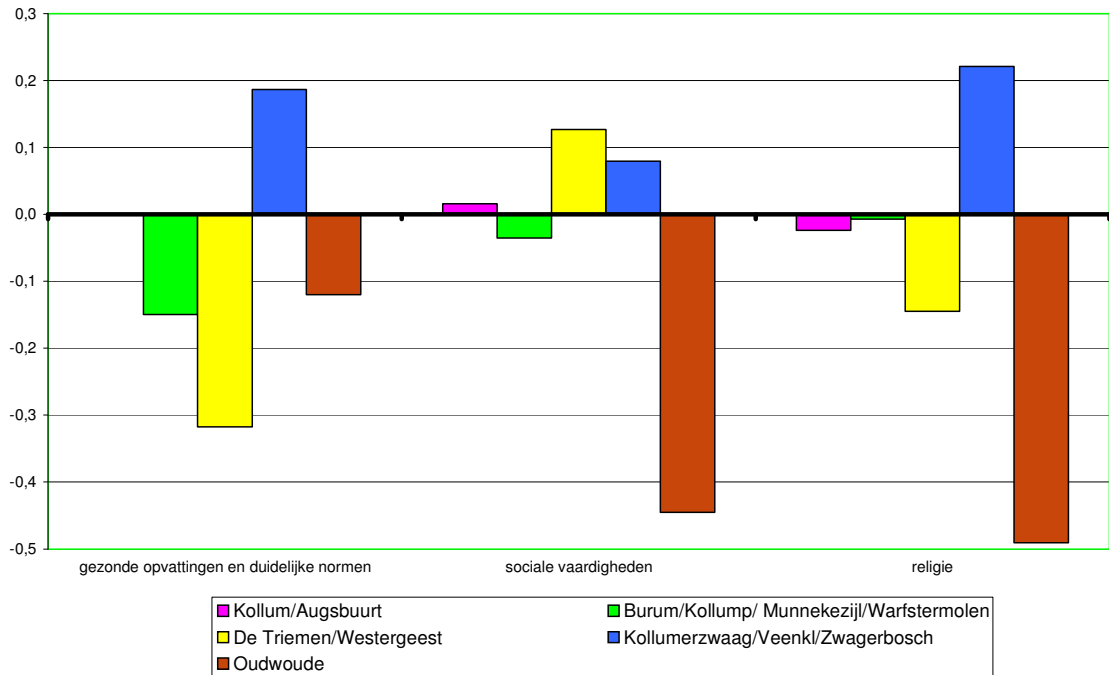
Binnen het domein 'gezin' zijn kleine verschillen tussen de dorpen in Kollumerland c.a. gevonden. De dorpen Burum/Kollumerpomp/Munnekezijl/Warfstermolen scoren wel steeds onder het gemiddelde, vooral de hechtingssterkte van het gezin lijkt minder gunstig te zijn dan in de andere dorpen.

Grafiek 5.6 School: beschermende factoren (Z-score t.o.v. gemiddelde Kollumerland c.a)

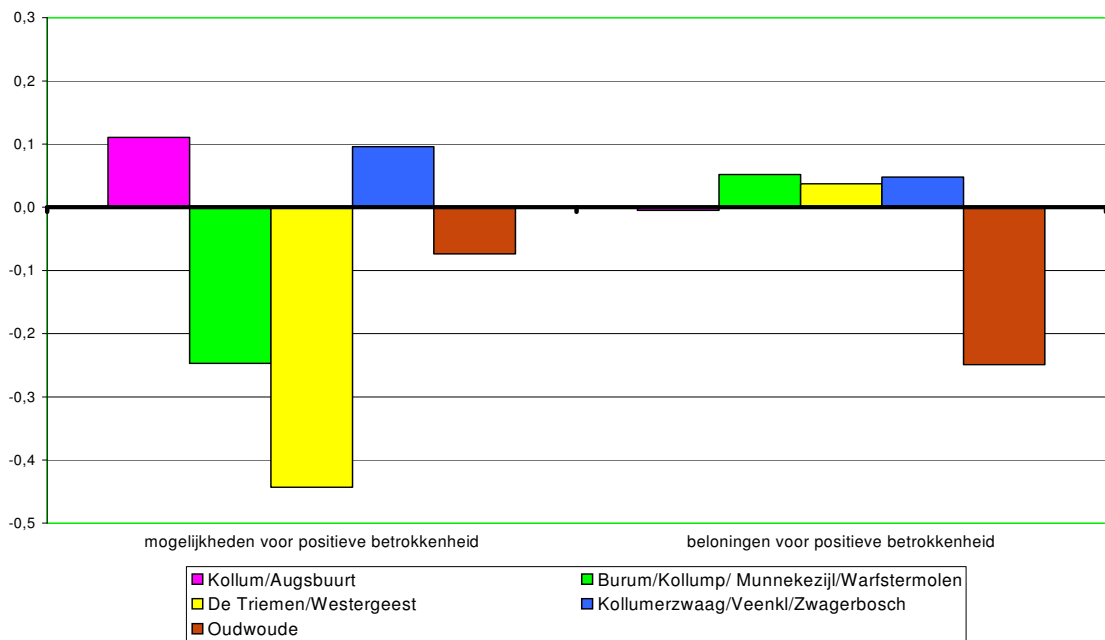
Binnen het domein 'school' scoren drie dorpen(clusters) onder het gemiddelde: Burum/Kollumerpomp/Munnekezijl/Warfstermolen, De Triemen/Westergeest en Oudwoude. Dit betreft de mogelijkheden voor positieve betrokkenheid en beloningen voor positieve betrokkenheid.

Grafiek 5.7 Kinderen en jongeren: beschermende factoren (Z-score tov gemiddelde Kollumerland c.a)

Voor de drie beschermende factoren binnen het domein 'kinderen en jongeren' worden enkele opmerkelijke verschillen gevonden ten opzichte van het gemiddelde in Kollumerland c.a. De dorpencluster Kollumerzwaag/Veenklooster/Zwagerbosch scoort steeds boven het gemiddelde op deze factoren. In De Triemen/Westergeest scoren de jongeren ongunstig op 'gezonde opvattingen en duidelijke normen'. Jongeren in Oudwoude scoren erg ongunstig op 'sociale vaardigheden' en religieuze betrokkenheid.

Grafiek 5.8 Dorp/buurt: beschermende factoren (Z-score t.o.v. gemiddelde Kollumerland c.a)

De score die binnen het domein 'dorp/buurt' op 'mogelijkheden voor positieve betrokkenheid' behaald is, is in De Triemen/Westergeest en Burum/Kollumerpomp/Munnekezijl/Warfstermolen opvallend lager dan het gemeentelijke gemiddelde. Deze scores zijn noemenswaardig. Jongeren vinden dat er weinig mogelijkheden zijn om binnen hun buurt positief of sociaal wenselijk gedrag te vertonen, zoals meedoen aan activiteiten in clubs of buurthuis.

Oudwoude scoort laag op de 'beloningen voor positieve betrokkenheid'. Dit betekent dat jongeren zich niet beloond voelen voor positief gedrag door hun dorp/buurt.

5.4 Samenvatting

De afzonderlijke dorpen in Kollumerland c.a. wijken op enkele punten af van de scores van Kollumerland c.a. als geheel op de risico- en beschermende factoren. Als opvallende verschillen zijn gevonden:

- In Burum/Kollumerpomp/Munnekezijl/Warfstermolen hebben opvallend veel ouders een positieve houding ten aanzien van asociaal gedrag.
- In De Triemen/Westergeest hebben veel ouders een positieve houding ten aanzien van alcohol- en drugsgebruik.
- In De Triemen/Westergeest is er vaker sprake van leerachterstanden.
- In Oudwoude is er relatief vaker sprake van betrokkenheid bij een jeugdbende, vroeg begin van alcohol- en drugsgebruik, omgang met vrienden die alcohol en drugs gebruiken en een positieve houding van jongeren ten aanzien van alcohol- en drugsgebruik.
- In Kollum/Augsbuurt zijn harddrugs en wapens relatief makkelijk verkrijgbaar, in Burum/Kollumerpomp/Munnekezijl/Warfstermolen en De Triemen/Westergeest juist moeilijker.
- In Burum/Kollumerpomp/Munnekezijl/Warfstermolen laat de hechtingssterkte in het gezin te wensen over.

- De Triemen/Westergeest scoort lager dan de overige dorpen op 'gezonde opvattingen en duidelijke normen'.
- In Oudwoude scoren de jongeren laag op sociale vaardigheden.
- In Kollumerzwaag/Veenklooster/Zwagerbosch is er bij jongeren meer religieuze betrokkenheid dan in de andere dorpen.
- In De Triemen/Westergeest is de positieve betrokkenheid bij het dorp/buurt het laagst. In Oudwoude is de beloning voor positieve betrokkenheid lager dan in de andere dorpen.

6 Conclusies

In dit hoofdstuk wordt de situatie van de gemeente Kollumerland c.a. in 6.1 vergeleken met de landelijke baseline en de situatie van de andere gemeenten in Noordoost Fryslân. Vanaf 6.2 worden per dorp de belangrijkste bevindingen gepresenteerd. De bevindingen worden in verband gebracht met de bevindingen in de gehele gemeente.

6.1 Gemeente Kollumerland c.a.

6.1.1 Vergelijking met landelijke baseline

Op de achtergrondkenmerken verschillen de jongeren in de gemeente Kollumerland c.a. op een aantal punten van jongeren in andere steden/ gemeenten waar eerder een jongerenonderzoek is gehouden. Het opleidingsniveau van de jongeren is gemiddeld lager dan landelijk. Er zijn in Kollumerland c.a. relatief meer jongeren op het VMBO (30%; landelijk 25%) en minder op HAVO (14; landelijk 25%) en VWO (17%; landelijk 21%). Het opleidingsniveau van de ouders van de jongeren in Kollumerland c.a. is duidelijk lager dan landelijk. In Kollumerland c.a. zijn van 36% van de jongeren beide ouders hoog opgeleid (MBO en hoger). Landelijk is dit 53%. De jongeren in de gemeente Kollumerland c.a. hebben veel vaker (97%) een Nederlandse etniciteit dan landelijk (71%). Een meerderheid (63%) van de jongeren in Kollumerland c.a. heeft een Friese taalachtergrond. Jongeren in Kollumerland c.a. groeien veel vaker (88%) bij beide natuurlijke ouders op dan landelijk (76%). Verder wonen er in Kollumerland c.a. relatief wat meer jongeren waarvan beide ouders werken (67%) dan landelijk (65%).

Kollumerland c.a. scoort vergeleken met de CtC-baseline op de meeste probleemgedragingen lager (dat is gunstiger) met betrekking tot gewelddadig gedrag en delinquentie, alcohol- en drugsgebruik, en onveilig seksueel gedrag. Tussen de dorpen(clusters) in de gemeente Kollumerland c.a. zijn er echter wel verschillen. Het gebruik van alcohol is weliswaar iets lager in vergelijking met de landelijke baseline, maar ligt desalniettemin op een hoog niveau. Bijna de helft van de jongeren heeft in de maand voorafgaand aan het onderzoek alcohol gedronken. Zorgelijk is dat veel jongeren al op 13- of 14-jarige leeftijd beginnen met het drinken van alcohol. Op het probleemgedrag 'schoolverzuim' scoren de jongeren in Kollumerland c.a. met 8% vrij hoog.

Voor wat betreft de risico-factoren scoort Kollumerland c.a. doorgaans iets gunstiger dan de andere steden/gebieden in de landelijke CtC-baseline. Jongeren in Kollumerland c.a. scoren alleen hoger op 'leerachterstanden'⁸.

Noot ⁸ Het betreft hier een selfsurvey: onder leerachterstanden wordt hier verstaan de relatieve lagere rapport/schoolcijfers die de leerlingen krijgen t.o.v. van hun medeleerlingen. Het begrip 'leerachterstanden' geeft hier de (subjectieve) mening van de jongeren zelf weer. Voor een meer 'objectieve' kijk zouden deze resultaten bijvoorbeeld vergeleken kunnen worden met de uitslagen van de CITO toets over de afgelopen 6 jaar. Zie ook Bijlage 1, domein School.

Op basis van de relatief hoge score op 'leerachterstanden' in combinatie met de relatief hoge score op 'schoolverzuim' kunnen we concluderen dat er bij de jongeren in Kollumerland c.a. op het domein school enige problemen zijn.

Verder scoren de jongeren in Kollumerland c.a. vrij hoog op 'vervreemding en opstandigheid' en 'positieve houding t.a.v. alcohol- en drugsgebruik' (risicofactor: individu/ leeftijdgenoten) en op 'normen die asociaal gedrag bevorderen' (risicofactor: buurt/dorp). Wat betreft de beschermende factoren scoren de jongeren in de dorpen in Kollumerland c.a. beter dan landelijk op 'betrokkenheid bij het gezin', 'positieve betrokkenheid bij school', 'gezonde opvattingen en duidelijke normen' en 'positieve betrokkenheid bij dorp/buurt'. Op de domeinen 'gezin' en 'dorp/buurt' lijken de omstandigheden gemiddeld in de gemeente Kollumerland c.a. dus wat gunstiger te zijn dan in elders in Nederland waar het onderzoek heeft plaatsgevonden.

6.1.2 Vergelijking met Noordoost Fryslân

Jongeren in de gemeente Kollumerland c.a. verschillen qua achtergrondkenmerken niet veel van jongeren in de overige gemeenten in Noordoost Fryslân. De opleiding die de jongeren volgen is gemiddeld iets hoger dan in Noordoost Fryslân. Er zijn in de gemeente Kollumerland c.a. iets meer jongeren op het VWO (16%; Noordoost Fryslân: 13%) en iets minder jongeren op het VMBO (30%; Noordoost Fryslân: 33%). Ook het opleidingsniveau van de ouders is iets hoger dan gemiddeld in Noordoost Fryslân, maar duidelijk lager in vergelijking met de landelijke baseline. Tussen de schoolkeuze jongeren en het opleidingsniveau van de ouders lijkt een verband te zijn.

In Kollumerland c.a. zijn er relatief veel jongeren waarvan beide ouders werken (67%). Dit is één procent hoger dan in Noordoost Fryslân. In Kollumerland c.a. groeien de meeste jongeren op bij beide ouders. In deze gemeente groeien iets meer jongeren op in een tweeoudergezin (88%) dan in Noordoost Fryslân (86%). De thuissituatie lijkt op dit aspect voor de meeste jongeren relatief stabiel te zijn.

In de gemeente Kollumerland c.a. heeft 63% van de jongeren een Friestalige taalachtergrond. Van Noordoost Fryslân is dit het laagste percentage. Dit heeft te maken met de ligging grenzend aan de provincie Groningen.

Wat betreft de scores op de probleemgedragingen scoren de jongeren in Kollumerland c.a. steeds op of iets onder het gemiddelde van de jongeren in de gemeenten in Noordoost Fryslân. Wel wordt er in Kollumerland c.a. iets meer gerookt en XTC gebruikt, het alcoholgebruik is echter iets lager. Hierbij moet echter wel aan toegevoegd worden dat het alcoholgebruik desalniettemin op een hoog niveau ligt en een punt van zorg is.

Vergeleken met de andere gemeenten scoren de beschermende factoren op de domeinen 'gezin' en 'school' relatief goed in Kollumerland c.a. Voor de overige factoren werden geen opvallende verschillen gevonden of scoort Kollumerland c.a. iets gunstiger dan de overige gemeenten. Per dorp(encluster) zijn er op een aantal factoren wel afwijkingen. Deze worden in de volgende paragrafen besproken.

6.2 Kollum/Augsbuurt

Uit de resultaten blijkt dat Kollum/Augsbuurt wat achtergrondkenmerken betreft geen bijzondere positie inneemt in vergelijking met de overige dorpen van Kollumerland c.a. Iets meer jongeren volgen VWO (19%) dan gemeentelijk (17%). Ook de ouders zijn gemiddeld iets hoger opgeleid. Van 41% van de jongeren heeft beide ouders een hogere opleiding, in de hele gemeente is dit 36%. Tussen schoolkeuze jongeren en opleiding ouders lijkt een verband te zijn. Verder zijn er iets meer jongeren in eenoudergezinnen (7%; gemeentelijk 5%). Er zijn duidelijk minder jongeren met een Friese achtergrond (46%) dan in de rest van de gemeente (63%).

Wat betreft de scores op de probleemgedragingen 'geweld' en 'delinquentie' worden in Kollum en Augsbuurt enkele verschillen gevonden ten opzichte van de scores die gemiddeld voor Kollumerland c.a. zijn gevonden. Er wordt iets vaker deelgenomen aan een vechtpartij (7%; gemeentelijk 6%) en jongeren hebben iets vaker iemand in elkaar geslagen (3%) dan elders in de gemeente (2%). Dit zijn echter wel vrij lage percentages, zeker in vergelijking met de landelijke baseline. In Kollum/Augsbuurt vernielen jongeren vaker iets op straat (5%; gemeentelijk 3%) en de jongeren worden vaker door de politie opgepakt (5%; gemeentelijk 3%).

In Kollum en Augsbuurt wordt iets minder alcohol gedronken dan gemiddeld in Kollumerland c.a. (44%; gemeentelijk 47%). Dit betekent echter wel dat een groot deel van de jongeren alcohol drinkt. Het aantal respondenten dat aangeeft tien keer per maand of vaker alcohol te gebruiken en bingedrinking is in Kollum/Augsbuurt iets lager dan gemiddeld in Kollumerland c.a. Gemiddeld drinken de jongeren 6 glazen alcohol per maand (gemeentelijk: 8). 4% van de jongeren was in de twee weken voorafgaand aan het onderzoek een bingedrinker (gemeentelijk: 5%).

Verder wordt er in Kollum/Augsbuurt iets meer gerookt en hasj en marihuana gebruikt dan elders in de gemeente.

Het spijbelen ligt met 7% iets onder het gemeentelijke gemiddelde van 8%. Verder blijkt het percentage respondenten dat de afgelopen twaalf maanden uit de klas gestuurd te zijn met 36% nog hoger te liggen dan het gemeentelijke gemiddelde van 31%.

Op de risico- en beschermende factoren worden geen opvallende verschillen gevonden ten opzichte van het gemiddelde van Kollumerland c.a. Het meest noemenswaardige verschil met de andere dorpen is dat er meer doorstroming is dan in andere dorpen en dat harddrugs en wapens gemakkelijker te verkrijgen zijn. Uit onderzoek blijkt dat jongeren die wonen in buurten waar een hoge mate van doorstroming is een groter risico op drugs- of misdaadproblemen lopen. Uit dit onderzoek blijkt echter niet dat jongeren in Kollum/Augsbuurt vaker met deze problemen te maken hebben dan in de andere dorpen. Het meenemen van een wapen is niet hoger dan in de rest van de gemeente; het ligt op hetzelfde niveau (4%). Ook het gebruik van harddrugs is niet meer dan elders in de gemeente (1%).

6.3 Burum/Kollumerpomp/Munnekezijl/Warfstermolen

De achtergrondkenmerken 'opleidingsniveau ouders' en 'arbeidsituatie ouders' wijken in de dorpencluster Burum/Kollumerpomp/Munnekezijl/

Warfstermolen enigszins af van het gemeentelijk gemiddelde. Er wonen in deze dorpen iets meer jongeren waarvan de ouders laag opgeleid zijn (32%; gemeentelijk 36%). Vaak is er een relatie tussen een lager opleidingsniveau van de ouders en de lagere schoolkeuze van de jongeren. De schoolkeuze van de jongeren in Burum/Kollumerpomp/Munnekezijl/Warfstermolen verschilt echter niet of nauwelijks van het gemiddelde van de gemeente. Er zijn meer jongeren dan gemiddeld in de gemeente waarvan beide ouders werken (71%; gemeentelijk 67%). Verder komt in deze dorpen het laagste percentage jongeren met een Fries-talige achtergrond voor (30%; gemeentelijk 63%). Dit heeft waarschijnlijk te maken met de ligging van deze dorpen, dicht tegen de grens van de provincie Groningen.

Wat betreft de scores op de probleemgedragingen worden enkele verschillen gevonden vergeleken met de overige dorpen in Kollumerland c.a. Jongeren in Burum/Kollumerpomp/Munnekezijl/Warfstermolen hebben duidelijk vaker deelgenomen aan een vechtpartij dan in de andere dorpen (11%; gemeentelijk 6%). Het aantal jongeren dat alcohol gebruikt is met 52% fors hoger in vergelijking met het gemiddelde van 47% in Kollumerland c.a. Positief is dat er in deze dorpen duidelijk minder wordt gerookt (9%; gemeentelijk 17%).

Op de risico- en beschermende factoren worden enkele opvallende verschillen gevonden ten opzichte van het gemiddelde van Kollumerland c.a. Vooral op het domein gezin lijken er in Burum/Kollumerpomp/Munnekezijl/Warfstermolen enige problemen te zijn. Er is een verontrustend hoge score op 'positieve houding van ouders ten aanzien van asociaal gedrag'. De afwijking van het gemeentelijk gemiddelde is bijna 0,5 en daardoor zeer noemenswaardig. Verder scoort de hechtingssterkte van het gezin in deze dorpen lager dan in de andere dorpen. Ook zijn er wat meer problemen met het gezinsmanagement dan in de andere dorpen. In het domein 'gezin' lijken er in Burum/Kollumerpomp/Munnekezijl/Warfstermolen enige problemen te zijn. Jongeren in Burum/Kollumerpomp/Munnekezijl/Warfstermolen scoren verder laag op de beschermende factor 'mogelijkheden voor positieve betrokkenheid bij school'.

6.4 De Triemen/Westergeest

Voor de achtergrondkenmerken valt voor De Triemen/Westergeest op dat veel jongeren een VMBO- (40%; gemeentelijk 30%) of MBO-opleiding (16%; gemeentelijk 13%) volgen en weinig VWO (9%; gemeentelijk 17%). Doorgaans is er een relatie tussen de schoolkeuze en het opleidingsniveau van de ouders. Opvallend is dat de ouders in De Triemen/Westergeest gemiddeld geen duidelijk lagere opleiding hebben dan ouders in de andere dorpen. Van 16% van de jongeren heeft beide ouders een lage opleiding, gemeentelijk is dit 21%. Hierbij moet wel opgemerkt worden dat ruim eenderde van de jongeren de opleiding van de ouders niet wisten te noemen. Er is een hoog percentage van jongeren waarvan beide ouders werken (76%; gemeentelijk 67%). Nog meer dan gemiddeld in de gemeente Kollumerland c.a. groeien de jon-

geren in deze dorpen op in een gezin met twee natuurlijke ouders (93%; gemeentelijk 88%). Er zijn weinig jongeren in eenoudergezinnen (slechts 2%; gemeentelijk 5%). In deze dorpen komt het hoogste percentage jongeren met een Friestalige achtergrond voor (93%; gemeentelijk 88%).

Wat betreft de scores op de probleemgedragingen worden enkele opmerkelijke verschillen gevonden vergeleken met de overige dorpen in Kollumerland c.a. vooral ten aanzien van alcoholgebruik. In De Triemen/Westergeest zijn in vergelijking met de anderen dorpen (clusters) de meeste jongere die in de maand voorafgaand aan het onderzoek alcohol hebben gedronken (53%; gemeentelijk 47%). Verder drinken jongeren in De Triemen/Westergeest het vaakst: 9% drinkt 10 keer per maand of vaker, terwijl dit gemeentelijk 3% is. Ook drinken deze jongeren het hoogste gemiddeld aantal glazen per maand (15; gemeentelijk 8) en het percentage bingedinking is met 13% het hoogst (gemeentelijk: 5%).

Opvallend is dat er relatief weinig spijbelaars zijn in De Triemen/Westergeest (5%; gemeentelijk 8%). Iets anders wat opvalt is dat het percentage onveilig vrijen in deze dorpen het hoogst is (33% ; gemeentelijk 28%).

Voor wat betreft de risico- en beschermende factoren valt op dat relatief veel ouders van de jongeren in De Triemen/Westergeest een positieve houding hebben ten aanzien van alcohol- en drugsgebruik. Op deze risicofactor wordt namelijk in deze dorpen hoog gescoord. Ook jongeren zelf vertonen een positieve houding op deze risicofactor. Hier lijkt een samenhang te zijn met het hoge alcoholgebruik. Alcoholgebruik lijkt in ieder geval vanuit de ouders niet duidelijk ontmoedigd te worden.

Verder scoort in De Triemen/Westergeest relatief hoog op 'geschiedenis van probleemgedrag in het gezin'. Van de gemeente Kollumerland c.a. wordt in deze dorpen op deze risicofactor het hoogst gescoord. Overigens woont wel 93% van de jongeren in een nog compleet tweeoudergezin met twee natuurlijke ouders. Ook scoren de jongeren ongunstig op 'vervreemding en opstandigheid' en op de beschermende factor 'gezonde opvattingen en duidelijke normen'. Opvattingen en houding van ouders en kinderen lijken een voedingsbodem voor probleemgedrag te zijn.

Verder lijken er problemen te zijn in het domein 'school'. De leerachterstanden in deze dorpen zijn relatief het hoogst en de binding aan school laat te wensen over. In deze dorpen is weinig doorstroming wat positief is, maar de jongeren ervaren weinig mogelijkheden voor positieve betrokkenheid bij het dorp.

6.5 Kollumerzwaag/Veenklooster/Zwagerbosch

Dit dorpencluster wijkt wat achtergrondkenmerken betreft niet veel af van de overige dorpen. Er zijn in Kollumerzwaag/Veenklooster/Zwagerbosch wel iets minder VWO-ers (13%; gemeentelijk 17%) en wat meer VMBO-ers (31%; gemeentelijk 30%) en MBO-ers (14%; gemeentelijk 13%) dan gemiddeld in Kollumerland c.a. De schoolkeuze lijkt samen te hangen met de lage opleiding van de ouders. In deze dorpen wonen van Kollumerland c.a. relatief de meeste jongeren waarvan beide ouders laagopgeleid zijn (27%; gemeentelijk 21%). De meeste jongeren groeien op in een tweeoudergezin (88%; gemeentelijk eveneens 88%). Er wonen relatief weinig kinderen in

éénoudergezinnen (4%; gemeentelijk 5%).

Ook wat probleemgedragingen betreft scoren Kollumerzwaag/Veenklooster/Zwagerbosch vergelijkbaar met het gemeentelijk gemiddelde. Het alcohol- (45%; gemeentelijk 47%) en softdrugsgebruik (1%; gemeentelijk 4%) ligt iets onder het gemiddelde.

Het schoolverzuim (9%; gemeentelijk 8%) en het onveilig vrijen (29%; gemeentelijk 28%) ligt echter iets hoger, maar de verschillen zijn gering. De depressieve gevoelens scoren hoger dan gemiddeld in Kollumerland c.a. het geval is, met name 'er zijn momenten dat ik vind dat ik nergens goed in ben' (38%; gemeentelijk 34%).

Qua risico- en beschermende factoren blijken Kollumerzwaag/Veenklooster/Zwagerbosch gunstiger te scoren dan het gemeentelijk gemiddelde en de CtC-baseline. Zo valt de 'positieve houding van ouders ten aanzien van asociaal gedrag' en de 'gezonde opvattingen en duidelijke normen van de jongeren' in gunstige zin op. De factor geloof/religie scoort in deze dorpen duidelijk hoger dan in de andere dorpen.

6.6 Oudwoude

Op de achtergrondkenmerken verschilt Oudwoude op enkele punten van de andere dorpen waar dit jongerenonderzoek is gehouden. De jongeren zijn hoger opgeleid dan in de andere dorpen. Er zijn relatief meer VWO-ers (27% van de jongeren; gemeentelijk 17%) en minder VMBO (18%; gemeentelijk 30%) en MBO-ers (8%; gemeentelijk 13%). De ouders van de jongeren in Oudwoude zijn relatief ook hoger opgeleid dan in de andere dorpen in Kollumerland c.a. Van 41% van de jongeren heeft beide ouders een hogere opleiding, in de hele gemeente is dit 36%.

90% van de jongeren groeit op in een gezin met beide natuurlijke ouders. Tweederde van de jongeren heeft een Friese taalachtergrond. Verder hebben relatief veel jongeren ouders die beide werken (71%; gemeentelijk 67%).

Wat betreft probleemgedrag valt op dat in Oudwoude het percentage jongeren dat regelmatig een wapen meeneemt iets hoger is (6%) dan gemiddeld in de gemeente Kollumerland c.a. (4%) Verder hebben de jongeren iets vaker wat uit een winkel gestolen (4%; gemeentelijk 2%) en gestolen spullen verkocht (2%; gemeentelijk 1%).

Opvallend is dat jongeren in Oudwoude meer roken (20%; gemeentelijk 17%), er veel jongeren zijn die alcohol drinken (51%; gemeentelijk 47%) en jongeren meer soft- en harddrugs gebruiken dan in de rest van de gemeente. De frequentie van alcoholgebruik is wel minder dan in andere dorpen. Zo is maar 2% van de jongeren een bingedrinker.

Vooraf het drugsgebruik is in Oudwoude aanzienlijk hoger dan in de andere dorpen. 12% van de jongeren van Oudwoude gebruikt softdrugs (gemeentelijk: 4%), 6% gebruikt XTC (gemeentelijk 1%) en 4% gebruikt harddrugs (cocaïne, heroïne, speed), terwijl dit gemeentelijk 1% is.

Ook zijn er in Oudwoude relatief meer spijbelaars dan in de andere dorpen (12%; gemeentelijk 8%). Tenslotte is er een hoger percentage jongeren dat ooit seksueel is misbruikt (6%; gemeentelijk 3%).

Wat betreft de risico- en beschermende factoren is er in Oudwoude relatief vaker sprake van 'betrokkenheid bij een jeugdbende', 'vroeg begin van alcohol- en drugsgebruik', 'omgang met vrienden die alcohol en drugs gebruiken' en een 'positieve houding van jongeren ten aanzien van alcohol- en drugsgebruik'. In Oudwoude zijn er echter minder leerachterstanden en 'gunstige mogelijkheden voor positieve betrokkenheid' bij het gezin.

De gunstige mogelijkheden in gezin en opleiding kunnen niet voorkomen dat het alcohol- en drugsgebruik in Oudwoude zorgelijk is. De problemen lijken vooral te liggen bij de houding van de jongeren zelf. De verschillen in opvatting/houding tussen ouders en kinderen komt wellicht ook naar voren in de relatief hoge score op 'conflicten in het gezin' die in Oudwoude gemiddeld vaker voorkomen dan in de andere dorpen van Kollumerland c.a.

De jongeren in Oudwoude scoren laag op sociale vaardigheden en religie. Tenslotte scoren ze ook laag op 'beloningen voor positieve betrokkenheid' bij het dorp. Jongeren in Oudwoude voelen zich niet beloond voor positief gedrag door hun buurt.

6.7 Samenvatting

Probleemgedrag

In de gemeente Kollumerland c.a. is gemeentebreed het hoge alcoholgebruik een belangrijk probleem.

Daarnaast zijn er problemen die alleen in bepaalde dorpen aanwezig zijn: Kollum/Augsbuurt:

- jeugddelinquentie
- roken

Burum/Kollumerpomp/Munnekezijl/Warfstermolen:

- geweld

De Triemen/Westergeest:

- onveilig vrijen
- depressieve gevoelens

Kollumerzwaag/Veenklooster/Zwagerbosch:

- depressieve gevoelens

Oudwoude:

- roken
- softdrugs
- harddrugs
- seksueel misbruik

Risicofactoren (ongunstig)

(die betekenisvol zijn (dwz ≥ 0.25 afwijken van gemeentelijk gemiddelde):

Burum/Kollumerpomp/Munnekezijl/Warfstermolen:

- positieve houding van ouders tav asociaal gedrag

De Triemen/Westergeest:

- leerachterstanden

Oudwoude:

- positieve houding van jongeren tav alcohol- en drugsgebruik
- positieve houding van jongeren tav asociaal gedrag
- omgang met vrienden die alcohol en drugs gebruiken

Beschermende factoren (gunstig)

Kollumerzwaag/Veenklooster/Zwagerbosch:

- gezonde opvatting van jongeren en duidelijke normen
- geloof/religie

Lage score op beschermende factoren: (dus niet gunstig)

Burum/Kollumerpomp/Munnekezijl/Warfstermolen:

- (minder) hechtingssterkte gezin
- (weinig) mogelijkheden voor positieve betrokkenheid bij de buurt

De Triemen/Westergeest:

- (weinig) beloningen voor positieve betrokkenheid bij school
- (gebrek aan) gezonde opvattingen en duidelijke normen van jongeren
- (weinig) mogelijkheden voor positieve betrokkenheid bij dorp/buurt

Oudwoude:

- (gebrek aan) sociale vaardigheden van jongeren
- (weinig) geloof/religie
- (weinig) beloningen voor positieve betrokkenheid bij dorp/buurt

Literatuur

Dijk, A. G. van, Geldorp, M. & Tulner, H. (2002). *Tussenrapportage evaluatie vier pilotprojecten CtC*. Amsterdam: DSP-Groep.

Dijk, A. G. van, Flight, S., Geldorp, M., & Tulner, H. (2004). *Eindrapportage evaluatie vier pilotprojecten CtC*. Amsterdam: DSP-Groep.

DSP-Groep (2000). *Communities That Care: Toelichting op vertaling en aanpassing van 1) CtC risico- en beschermende factorenmodel en 2) onderzoeksinstrumenten effectmeting CtC'*. Amsterdam: DSP-groep.

Geldrop, M. & Van Dijk, A. G. (2003). *Aanpassing scholierenenquête'*. Amsterdam: DSP-groep.

Hawkins, J. D., Catalano, R. F. & Miller, J. Y. (1992). Risk and protective factors for alcohol and other drug problems in adolescence and early childhood: Implications for substance abuse prevention. *Psychological Bulletin*, 112, 64-105.

Hawkins, J. D., Arthur, M. W. & Catalano, R. F. (1995). Preventing substance abuse. In M. Tonry & D. Farrington (Eds.), *Building a safer society, Strategic approaches to crime prevention. crime and justice A review of research* (Vol. 19, pp. 343-427). Chicago: University of Chicago Press.

Hawkins, J. D. (1999). Preventing crime and violence through Communities that Care. *European Journal on criminal on Criminal Policy and Research*, 7. 443-458.

Ince, D., Beumer, M., Jonkman, H. & Vergeer, M. (2004). *Veelbelovend en effectief. Overzicht van preventieprojecten- en programma's in de domeinen Gezin, School, Kinderen en jongeren, Wijk*. Tweede volledig herziene druk. Utrecht: NIZW.

Jonkman, H., Boers, R., Van Dijk, A. G. & Rietveld, M. (2006). *Wijken gewogen. Gedrag van jongeren in kaart gebracht*. Utrecht: NIZW.

Vries, W. & Van Diepen, G. (2008). *Veilig opgroeien in Noordoost Fryslân*. Leeuwarden: Partoer CMO Fryslân.

Bijlagen

Bijlage 1 Toelichting risico- en beschermende factoren

B 2.1 Risicofactoren

Domein gezin

FR1 Geschiedenis van probleemgedrag in het gezin

Als kinderen opgroeien in een gezin met een verleden van alcohol –of drugsverslaving is de kans groter dat zij deze later zelf ook zullen ontwikkelen. Ditzelfde geldt voor kinderen die opgroeien in een gezin met een verleden van crimineel gedrag.

In de vragenlijst wordt de jongeren gevraagd of er gezinsleden zijn met een geschiedenis van alcohol- of drugsproblemen en of gezinsleden in aanraking zijn geweest met justitie.

FR2 Problemen met gezinsmanagement

Slechte gezinsleiding betekent dat er geen duidelijk beeld bestaat van gewenst gedrag, dat ouders hun kinderen onvoldoende in de gaten houden en begeleiden en dat ouders excessieve of inconsequente straffen opleggen. Als kinderen opgroeien in een gezin dat slecht geleid wordt, lopen ze meer risico op het ontstaan van probleemgedrag.

In het jongerenonderzoek wordt over het onderdeel 'toezicht' onder meer gevraagd of de ouders van de jongere regelmatig vragen of het huiswerk wordt gemaakt, of zij merken als een jongere niet op tijd thuis komt en dat zij willen dat de jongere naar huis belt als deze later thuis is. Ook wordt de jongere gevraagd of de regels in het gezin duidelijk zijn en of er binnen het gezin regels gelden omtrent alcohol en drugs. Bij het onderdeel 'discipline' wordt gevraagd of de ouders van de jongere er achter zou komen als deze drugs zou gebruiken of zou spijbelen.

FR3 Conflicten in het gezin

Voortdurende en grote conflicten tussen hoofdverzorgers onderling of tussen hoofdverzorgers en kinderen vergroten de kans op de ontwikkeling van probleemgedrag bij kinderen die opgroeien in dergelijke gezinnen. Gebleken is dat conflicten tussen familieleden van grotere invloed op het ontstaan van probleemgedrag dan de gezinsstructuur.

In de vragenlijst voor het jongerenonderzoek wordt aan de jongere onder meer gevraagd of er binnen het gezin veel geschreeuwd of gescholden wordt en of binnen het gezin vaak over hetzelfde ruzie wordt gemaakt. Ook wordt er gevraagd of er binnen het gezin wordt aangegeven waarom bepaalde keuzes worden gemaakt.

FR4 Positieve houding van ouders ten aanzien van alcohol- en drugsgebruik

Een positieve houding van ouders met betrekking tot alcohol- en drugsgebruik kan bij kinderen leiden tot een verhoogd risico op het ontstaan van aan alcohol- en drugsgerelateerde problemen.

In het scholierenonderzoek wordt wat betreft alcohol en drugs de jongeren gevraagd wat hun ouders er van vinden als zij vaak alcohol en softdrugs gebruiken en sigaretten roken.

FR5 Positieve houding van ouders ten aanzien van asociaal gedrag

Ditzelfde geldt voor een positieve houding van ouders met betrekking tot antisociale gedragingen als diefstal, vernielingen en agressie. Wanneer de ouders positief tegenover deze gedragingen staan, zullen de kinderen eerder geneigd zijn deze gedragingen te vertonen.

In het jongerenonderzoek wordt gevraagd wat hun ouders er van vinden als zij iets stelen, dingen vernielen of betrokken zijn bij vechtpartijen.

Domein school

SR1 Leerachterstanden

Slechte schoolresultaten vanaf de laatste jaren van de basisschool wijzen op een verhoogde kans op drugsgebruik, criminaliteit, geweld, tienerzwangerschappen en vroegtijdig schoolverlaten. Vandaar dat aan de jongeren wordt gevraagd wat voor cijfers zij op school halen en of zij vinden dat ze betere schoolresultaten behalen dan hun klasgenoten.

SR2 Gebrek aan motivatie

Kinderen met een lage schoolmotivatie hebben vaak de betrokkenheid met de school verloren. Hierdoor lopen zij een verhoogd risico op het ontstaan van probleemgedragingen.

In de jongerenenquête wordt het gebrek aan motivatie gemeten door te vragen naar: of de scholier er moeite mee heeft naar school te gaan, de aandacht er moeilijk bij kan houden, moeite heeft met binnen zitten of met tegenzin naar school gaat. Ook wordt er gevraagd naar lage huiswerkmotivatie; of de scholier zijn of haar best doet op het huiswerk.

Domein kinderen en jongeren

IR1 Vervreemding en opstandigheid

Kinderen die het gevoel hebben dat zij buiten de maatschappij vallen kunnen recalcitrant gedrag gaan vertonen. Dit kan zich onder andere uiten in het zich niet houden aan regels of in het aannemen van een actief rebellerende houding tegenover de maatschappij. Deze kinderen lopen een verhoogd risico op drugsgebruik, criminaliteit en vroegtijdige schoolverlating. In de jongerenenquête wordt onder meer gevraagd of jongeren het leuk vinden om uit te testen hoe ver zij kunnen gaan, of zij zich expres niet aan de regels houden om anderen kwaad te maken, of de jongeren eerlijk zijn tegen hun ouders en of de jongere zich niet aan regels houdt die hem of haar niet uitkomen.

IR2 Betrokkenheid bij jeugdbende

In de jongerenenquête is gevraagd of de jongere lid is van een jeugdbende. De vragen luiden: Hoe oud was je toen je voor het eerst bij een jeugdbende ging? En: kun je aangeven hoeveel van deze vier vrienden in het afgelopen jaar lid zijn geweest van een jeugdbende?

IR3 Vroeg begin van asociaal gedrag

Hoe eerder kinderen asociaal gedrag vertonen, hoe groter de kans dat dit gedrag op latere leeftijd wordt voortgezet.

In de jongerenenquête is gevraagd op welke leeftijd de jongere voor het eerst een wapen meenam, uit de klas werd gestuurd, door de politie werd opgepakt en iemand ging aanvallen met de bedoeling die persoon te ver-

wonden.

IR4 Vroeg begin van alcohol- en drugsgebruik

Hoe eerder kinderen beginnen met roken, alcohol en drugs, hoe groter de kans dat hun gedrag later chronische vormen zal aannemen.

In het onderzoek wordt dit gemeten door de jongeren te vragen op welke leeftijd voor het eerst een sigaret gerookt werd, voor het eerst alcohol werd gedronken en voor het eerst soft- of harddrugs werd gebruikt.

IR5 Positieve houding ten aanzien van alcohol- en drugsgebruik

Op de basisschool zijn jongeren vaak tegen het gebruik van sigaretten, alcohol en drugs en kunnen zij zich vaak moeilijk voorstellen waarom mensen dergelijke middelen toch gebruiken. Op de middelbare school leren zij anderen kennen die deze middelen wel gebruiken en ontstaat er een grotere tolerantie. Daardoor lopen zij ook meer risico.

De houding ten opzichte van alcohol- en drugsgebruik wordt bevraagd door te vragen wat de jongeren er van vinden als iemand van de eigen leeftijd dronken is, dan wel soft- of harddrugs gebruikt.

IR6 Positieve houding ten aanzien van asociaal gedrag

Wat onder de vorige indicator werd genoemd, geldt ook voor de houding die kinderen hebben ten aanzien van asociale gedragingen.

De jongerenenquête meet de houding tegenover asociaal gedrag door de jongere te vragen wat zij er van vinden dat iemand van zijn of haar leeftijd een wapen bij zich draagt, steelt, ruzie zoekt, iemand aanvalt of spijbelt.

IR7 Omgang met vrienden die alcohol en drugs gebruiken

Kinderen die omgaan met leeftijdsgenoten die sigaretten roken, alcohol drinken of drugs gebruiken, lopen een verhoogd risico dezelfde problemen te vertonen.

In de vragenlijst wordt gevraagd hoeveel van de vrienden in het laatste jaar alcohol, soft- en harddrugs hebben gebruikt.

IR8 Omgang met vrienden die probleemgedrag vertonen

Jongeren die omgaan met leeftijdsgenoten die probleemgedrag vertonen (zelfs jongeren uit evenwichtige gezinnen), lopen zelf veel meer risico deze problemen te vertonen.

In de vragenlijst wordt gevraagd hoeveel van de beste vrienden/vriendinnen van de jongere in het laatste jaar heeft gespijgeld, een wapen bij zich draagt, iets heeft gestolen, met de politie in aanraking is gekomen of zonder diploma van school is gegaan.

Domein dorp/buurt/wijk

CR1 Gebrek aan binding met de wijk/buurt

Buurten waar mensen weinig aansluiting hebben bij de buurt vertonen meer problemen met betrekking tot drugs, drugshandel, criminaliteit en geweld.

Deze situatie doet zich niet alleen voor in arme wijken; ook beter gesitueerde buurten kampen met deze problemen.

Om het begrip 'binding met de buurt' te meten kunnen de jongeren onder meer aangeven in de vragenlijst dat zij de buurt niet erg missen als zij zouden verhuizen, niet vinden dat zij in een leuke buurt wonen en graag uit de buurt willen verhuizen.

CR2 Gebrek aan organisatie in de wijk/buurt

Ditzelfde geldt voor buurten waarin de organisatie gebrekkig is.

De component organisatie in de buurt wordt gemeten door de jongeren aan te laten geven of zij zich veilig voelen, vinden dat er veel graffiti of rommel op straat is in hun eigen buurt en of er veel misdaad en drugshandel plaatsvindt.

CR3 Hoge mate van doorstroming in de wijk/buurt

Inwoners van wijken die zich kenmerken door een hoge mate van mobiliteit blijken een groter risico op drugs –of misdaadproblemen te lopen. Hoe meer mensen binnen een wijk/buurt verhuizen, des te groter het risico op zowel crimineel gedrag, als drugsproblemen binnen families. Sommige jongeren verwerpen zich tegen de negatieve effecten van mobiliteit door aanknopingspunten te zoeken binnen nieuwe gemeenschappen; anderen kunnen niet omgaan met de consequenties van frequente verhuizingen en hebben daardoor meer kans op problemen.

In de jongerenenquête wordt onder meer gevraagd of de jongeren vinden dat er veel wordt verhuisd in hun buurt en hoe vaak zij zelf zijn verhuisd of van school zijn veranderd.

CR4 Verkrijgbaarheid van drugs en wapens

Hoe meer drugs er beschikbaar zijn in een wijk/buurt, des te groter het risico dat drugsgebruik zich binnen de wijk zal voordoen en dus ook dat jongeren drugs zullen gebruiken. Ook is in een groot aantal onderzoeken een verband aangetoond tussen verkrijgbaarheid van vuurwapens en geweld.

In de jongerenenquête wordt de jongeren gevraagd of zij vinden dat drugs of wapens makkelijk verkrijgbaar zijn in hun buurt.

CR5 Maatschappelijke normen die asociaal gedrag bevorderen

Jongeren lopen een verhoogd risico op probleemgedragingen als de normen ten aanzien van drugsgebruik, geweld of criminaliteit ontbreken of zelfs alleen al als hier onduidelijkheid over bestaat.

In de vragenlijst wordt aan de jongeren gevraagd of kinderen in hun buurt worden aangesproken door buurtbewoners als zij iets vernielen, andere kinderen pesten of serieus gaan vechten.

B 2.2 Beschermende factoren

Domein gezin

FP1 Hechtingssterkte gezin

De hechtingssterkte van het gezin wordt over het algemeen gezien als een factor die de kans op probleemgedragingen vermindert; hierbij kan men denken aan samen dingen ondernemen en het praten over problemen.

In de jongerenenquête wordt hechtingssterkte binnen het gezin gemeten door de jongere te vragen of hij of zij het goed kan vinden met vader of moeder, of vertelt aan zijn of haar ouders wat hem of haar bezighoudt en het leuk vindt om iets te ondernemen met vader of moeder.

FP2 Mogelijkheden voor positieve betrokkenheid

Deze factor meet in hoeverre jongeren de kans hebben binnen het gezin om positief of sociaal wenselijk gedrag te vertonen.

In het onderzoek wordt deze factor gemeten door de jongere te vragen of binnen het gezin naar zijn of haar mening wordt gevraagd als besluiten moeten worden genomen over de jongere, of hij of zij bij de ouders terecht als er een persoonlijk probleem is en of de ouders vaak leuke dingen willen ondernemen met de jongere.

FP3 Beloningen voor positieve betrokkenheid

Deze factor meet in hoeverre jongeren beloond worden voor positief gedrag door hun omgeving, in dit geval binnen het gezin. In de vragenlijst wordt onder meer gevraagd of de ouders van de jongere het laten merken dat zij trots zijn op jongere of regelmatig complimenten geven als de jongere iets goed doet.

Domein school

SP1 Mogelijkheden voor positieve betrokkenheid

Deze factor meet in hoeverre jongeren de kans hebben binnen de school om positief of sociaal wenselijk gedrag te vertonen, zoals buitenschoolse activiteiten of clubs.

Deze factor is in de vragenlijst meegenomen door te vragen of leerlingen op school mee mogen beslissen mee over de schoolregels of men gemakkelijk apart met een leraar of lerares kan praten, of leraren de leerlingen aanmoedigen om mee te doen in de klas of met buitenschoolse activiteiten. Ook wordt er gevraagd of er op school veel buitenschoolse activiteiten worden georganiseerd.

SP2 Beloningen voor positieve betrokkenheid

Deze factor meet in hoeverre jongeren beloond worden voor positief gedrag door hun omgeving, in dit geval binnen de school.

De jongeren wordt in de vragenlijst onder meer gevraagd of leraren bij hen op school het opmerken als zij iets goed doen en of zij de jongere hierover dan een compliment geven.

Domein kinderen en jongeren

IP1 Gezonde opvattingen en duidelijke normen

Deze factor meet of de jongere beschikt over duidelijke normen omtrent wenselijk gedrag.

In het jongerenonderzoek wordt de jongeren hiervoor gevraagd of zij vinden dat je dingen mag stelen als je maar niet gepakt wordt, dat zij mogen spieken of dat ze zichzelf met geweld mogen verdedigen.

IP2 Sociale vaardigheden

Jongeren met betere sociale vaardigheden weten beter hoe zij om moeten gaan met nieuwe, vreemde of onaangename situaties.

In de vragenlijst wordt van een aantal min of meer ongemakkelijke situaties aan de jongeren gevraagd hoe ze zullen reageren. Hoe adequater de aangegeven reactie hierbij, hoe meer sociale vaardigheden de jongere geacht wordt te hebben.

IP3 Religie/spiritualiteit

Deze factor meet de mate van religieuze betrokkenheid van de jongere.

In de vragenlijst wordt gevraagd hoe belangrijk geloof/religie/spiritualiteit is in hun leven.

Domein dorp/buurt/wijk

CP1 Mogelijkheden voor positieve betrokkenheid

Deze factor meet in hoeverre jongeren de kans hebben om binnen hun buurt positief of sociaal wenselijk gedrag te vertonen, zoals meedoen aan activiteiten of clubs in het buurthuis.

In het jongerenonderzoek wordt gevraagd of de jongeren vinden dat er voldoende activiteiten voor hen zijn in de buurt waarin zij wonen en of er volwassenen in hun buurt aanwezig zijn met wie ze kunnen praten.

CP2 Beloningen voor positieve betrokkenheid

Deze factor meet in hoeverre jongeren beloond worden voor positief gedrag door hun omgeving, in dit geval in de buurt.

In de vragenlijst wordt hierover onder meer gevraagd of de jongeren vinden dat volwassen buurtgenoten het merken als jongeren iets goed doen zij dit ook zeggen en of er in de buurt mensen wonen die trots zijn op de jongere als deze iets goeds doet. Ook wordt er gevraagd of er in de buurt van de jongere mensen zijn die hem of haar aanmoedigen om zijn/haar best te doen.

Bijlage 2 Tabellen ruwe scores Kollumerland c.a.

B1 Tabellen risicofactoren (schaal 0 tot 100)

Tabel B1.1 Gezin

dorp	geschiedenis van probleemgedrag in het gezin	problemen met gezinsmanagement	conflicten in het gezin	positieve houding van ouders t.a.v. alcohol- en drugsgebruik	positieve houding van ouders t.a.v. sociaal gedrag
Gemeente Kollumerland c.a.	3	27	25	14	4
Kollum/Augsbuurt	3	27	24	13	4
Burum/Kollump/Munnekezijl/Warfstermolen	0	29	26	15	9
De Triemen/Westergeest	3	25	27	17	4
Kollumerzwaag/Veenkl/Zwagerbosch	3	26	25	13	3
Oudwoude	3	27	28	15	4

Tabel B1.2 School

dorp	leerachterstanden	gebrek aan motivatie
Gemeente Kollumerland c.a.	43	27
Kollum/Augsbuurt	42	28
Burum/Kollump/Munnekezijl/Warfstermolen	43	29
De Triemen/Westergeest	48	30
Kollumerzwaag/Veenkl/Zwagerbosch	44	26
Oudwoude	41	28

Tabel B1.3a Individu/ leeftijdgenoten

dorp	vervreemding en opstandigheid	betrokkenheid bij jeugdbende	vroeg begin van sociaal gedrag	vroeg begin van alcohol- en drugsgebruik
Gemeente Kollumerland c.a.	33	1	13	16
Kollum/Augsbuurt	33	1	14	15
Burum/Kollump/Munnekezijl/Warfstermolen	34	0	12	16
De Triemen/Westergeest	37	0	13	18
Kollumerzwaag/Veenkl/Zwagerbosch	33	2	12	17
Oudwoude	33	3	12	19

Tabel B1.3b Individu/ leeftijdgenoten

dorp	positieve houding t.a.v. alcohol- en drugsgebruik	positieve houding t.a.v. sociaal gedrag	omgang met vrienden die alcohol en drugs gebruiken	omgang met vrienden die sociaal gedrag vertonen
Gemeente Kollumerland c.a.	25	21	18	4
Kollum/Augsbuurt	25	21	18	4
Burum/Kollump/Munnekezijl/Warfstermolen	24	23	18	4
De Triemen/Westergeest	29	23	17	4
Kollumerzwaag/Veenkl/Zwagerbosch	22	19	17	5
Oudwoude	32	25	26	4

Tabel B1.4 Buurt

dorp	gebrek aan binding in de wijk	gebrek aan organisatie in de wijk	hoge mate van doorstroming in de wijk	verkrigbaarheid van harddrugs en wapens	normen die sociaal gedrag bevorderen
Gemeente Kollumerland c.a.	27	13	17	23	33
Kollum/Augsbuurt	27	12	20	30	33
Burum/Kollump/Munnekezijl/Warfstermolen	29	11	15	11	35
De Triemen/Westergeest	25	11	12	16	33
Kollumerzwaag/Veenkl/Zwagerbosch	26	15	15	21	32
Oudwoude	28	13	16	26	34

B2 Tabellen beschermende factoren (schaal 0 tot 100)

Tabel B1.5 Gezin

dorp	hechtingssterkte gezin	mogelijkheden voor positieve betrokkenheid	beloningen voor positieve betrokkenheid
Gemeente Kollumerland c.a.	71	75	77
Kollum/Augsbuurt	71	74	76
Burum/Kollump/Munnekezijl/Warfstermolen	68	74	76
De Triemen/Westergeest	70	75	79
Kollumerzwaag/Veenkl/Zwagerbosch	71	75	78
Oudwoude	72	77	78

Tabel B1.6 School

dorp	mogelijkheden voor positieve betrokkenheid	beloningen voor positieve betrokkenheid
Gemeente Kollumerland c.a.	64	69
Kollum/Augsbuurt	66	70
Burum/Kollump/Munnekezijl/Warfstermolen	61	68
De Triemen/Westergeest	62	66
Kollumerzwaag/Veenkl/Zwagerbosch	64	70
Oudwoude	62	67

Tabel B1.7 Individu/ leeftijdgenoten

dorp	gezonde opvattingen en duidelijke normen	sociale vaardigheden	ireligie
Gemeente Kollumerland c.a.	65	75	44
Kollum/Augsbuurt	65	76	43
Burum/Kollump/Munnekezijl/Warfstermolen	62	75	44
De Triemen/Westergeest	60	77	39
Kollumerzwaag/Veenkl/Zwagerbosch	67	77	51
Oudwoude	63	69	28

Tabel B1.8 Buurt

dorp	mogelijkheden voor positieve betrokkenheid	beloningen voor positieve betrokkenheid
Gemeente Kollumerland c.a.	45	52
Kollum/Augsbuurt	48	52
Burum/Kollump/Munnekezijl/Warfstermolen	39	53
De Triemen/Westergeest	35	53
Kollumerzwaag/Veenkl/Zwagerbosch	47	53
Oudwoude	43	47

Bijlage 3 Plattegrond